

SPEJDER JUL 1984

De sad omkring bålet og skuttede sig, for selv om de fik varmet forsiden, så sneg nattekulden sig ind på ryggen af dem. Næsten som ulvene, der engang imellem hylede så tæt ved, at de små

hår langs rygraden rejste sig. Da trængte kulden helt ind i dem og blev til angst.

En af hyrderne rejste sig hurtigt, bøjede sig, samlede en sten op og kylede den med stor kraft efter de rødt glødende rovdyrøjne i mørket. Og øjengnisterne slukedes og forsvandt.

Senere på natten, da de

fleste sov ved bålet, blev en af de unge hyrder overfaldet af ulve. Han havde hørt uro blandt dyrene og var gået ud for at se efter; og han kom da bag på nogle ulve, der gnaskede i indvoldene på et får, som endnu næppe var dødt. Ulvene bed hyrden både i ben og arme og i ansigtet. Han

skreg. Og kammeraterne fra bålet kom til. Men da var han allerede halvdød og frygtelig vansiret. Et par blev sendt efter hjælp, et dyr, de kunne transportere den sårede hjem på.

Der var langt til nærmeste bolig, og natten var sært sort. Selv om stjernerne stod tæt og klart på himlen,

Og han vidste det ikke!

en legende

var mørket tættere end normalt, fløjlsort og isnende. Det var som om natten og mørket sugede alt lys til sig og som om al varme forsvandt ud af de to hyrderes kroppe. Først ud af huden, så ud af fingre og tæer, så kødet og indvoldene og til sidst den smule, som måtte være tilbage i knoglerne. De bandede stygt, hyrderne, og havde de nogensinde hørt om den nordiske Fimbulvinter, ville de sværge på, at det var den, som var nær.

Da så de lys fra et hus. Kun små glughuller; men der måtte være mennesker. De satte farten op og kom til en lerklinet staldbygning, solid, men gammel. Døråbningen var næsten lukket af hør og halmknipper for at holde trækken og nattekulden ude.

Lidt voldsomt skubbede de halmen til side. Deres kammerat var ilde tilredt og behøvede hjælp, nu!

Og dér stod de så. Der var et par okser og et æsel i rummet, der var hør og krybber, der var lys og et par mennesker. En pige lå i høet, ung, lidt bleg, træt,

men køn, så de. For køn til dem. Og manden, der stod ved siden af hende, vinkede dem ind, og de så, der lå et barn hos pigen. Og de så mandens glæde, og huskede et øjeblik deres egne unger, og de blev lidt bløde indeni. Men det var nærmest velkendt, altsammen. De var selv småkårsfolk og kendte godt til fødsel i halm og på strå.

Alligevel var det, som om alt det lys og al den varme, der udenfor var blevet suget ud af dem, var her. Ikke at det kunne ses, så lyset var skarpt; eller føles, så varmen var stikkende. Og dog lyste og varmede det, så hyrdernes øjne tindrede som stjerner, og så selv knoglerne i deres garvede kroppe blev levende igen. De glemte deres ærinde og sank på knæ, så selvfølgelig, som når de satte sig ved bålet ude på marken.

Den ene nåede lige at undre sig. Han havde før bøjet knæ, både for Herodes og for andre herrer, men altid nødtvunget, i protest, bøjet sig af frygt for magten. Nu bøjede han sig bare.

Og den anden tænkte – ikke i rækkefølge, som en historie eller fortælling, men som i eet stort billede: „Det her har jeg hørt før og set! Det er det, de med tårer i øjnene fortalte om ved højtiderne i templet og synagogen, om håbet, profetierne, forløsningen. Alle de højstemte fremmedartede ord.” Men her var det virkelighed. Underligt og helt anderledes end han havde forestillet sig det. Han kunne ellers godt blive sentimental og få både tårer i øjnene og klumper i halsen, når han hørte profetierne om herlighedstiden; men det her var ingen oplevelse, det var bare. Og det var godt og rigtigt sådan. Det var alle fortællingerne på en gang. Et samlet virkeligt og godt ord. Ordet, som ikke blot var ord, men som var et lille barn, der lå i høet; et barn, der ikke bare var et barn, men Messias, frelseren, Gud!

Og ingen sagde noget, for hvad skulle de sige? Begyndte de at tale, ville de jo gøre Ordet til ord. Splitte det, der var helt, op i stumper; og gøre det, der var et

menneskebarn i kød og blod og som var Gud, til ord og lyde.

Glæden, lyset, varmen, livet og virkeligheden var hel.

Da skrød æslet, og hyrderne rejste sig. De fik dyret med sig, og da de gik ud i natten, kunne mørket og kulden ikke længer kue dem.

Senere forsøgte de at fortælle, hvad de havde set, men det lød af ingenting. Og dog, hyrderne på marken ved bålet forstod det, og de berettede nu, hvad de havde oplevet af ord og lys og himmelsk englesang.

Og sådan gik det til, at en hårdt såret hyrde blev reddet af lyset fra stalden. Ikke af fortællingen om det; ikke af ord, men af lyset og varmen, af kærligheden og af Ordet, af livets Herre.

Og således gik det til, at en skambidt mand julenat blev redet til Bethlehem på det æsel, som samme dag havde båret jomfru Maria og den ufødte Jesus.

Og hyrden vidste det ikke, men nu ved du det!

Bjørn Krab Johansen

Den lille papirmand

Af Fernando Alonso
oversat efter „El hombrecillo de papel”
af Dorte Hessellund Frandsen.
Illustreret af Thora Lund.

Det var en dejlig forårmorgen. Inde i sit værelse sad der en pige og legede lige så stille. Hun havde et tog og sin dukke at lege med, og et puslespil – men pludselig syntes hun, det alt sammen var så kedeligt.

Så gav hun sig til at lege med en avis. Først lavede hun en avispapirshat og satte den på hovedet. Så lavede hun en båd og legede med den i akvariet.

Da pigen var blevet træt af at lege med hatten og båden, fandt hun på at lave en lille mand af avispapir, og ham legede hun med hele formiddagen.

Om eftermiddagen gik pigen ned i parken for at lege med sine kammerater, og papirmanden gik med hende.

Papirmanden kunne godt lide pigens kammerater, og alle børnene var glade for deres sjove nye ven.

De legede længe, og bagefter satte de sig ned for at hvile sig lidt. Den lille mand af avispapir var meget lykkelig, og han ville også gerne have, at børnene var glade. Derfor begyndte han at fortælle for dem.

Han fortalte de historier,

han kendte, og det var alle de historier, der stod på ham. Men hans historier handlede om krige, katastrofer og hungersnød.

Børnene blev meget kedede af det, da de hørte hans historier. Nogle begyndte at græde. Så tænkte den lille

mand: „Det, jeg kender til, kan ikke være noget godt, for det får børnene til at græde.” Og han gav sig til at vandre gennem byens gader. Han var meget ked af det, for han vidste ikke, hvordan han skulle få børnene til at le.

På sin vej gennem byen fik han øje på et vaskeri. Den lille papirmand hoppede af glæde, og meget beslutsomt gik han ind. „Her kan jeg viske alt det ud, som står på mig,” tænkte han, „alt det, som får børnene til at græde.”

VASKERI

VASKERI

Da han kom ud igen, kunne man næsten ikke kende ham mere. Han var hvid som sne og ren som et nyfødt barn. Han hoppede og dansede ned til parken.

Børnene blev meget glade, da de så ham igen, og de dansede rundt om ham. Den lille papirmand smilede lykkeligt. Nu ville han fortælle dem historier – men der kom ikke et eneste ord ud af hans mund. Han følte sig helt tom, både indeni og udenpå, og meget trist til mode gik han igen sin vej.

Han gik gennem hele byen og kom ud på landet. Og her, midt i foråret, følte han sig med eet meget lykkelig, og hans papirhjerne bankede højt i brystet på ham. Han smilede, for han følte det, som om han havde en kanariefugl i maven.

Den lille mand begyndte at fylde sig med alle de farver, han så på markerne. Blomsternes røde, gule og lyserøde farver, de grønne farver fra græsset, de blå fra vandet og himlen. Så gav han sig til at fylde sig med nye og glade ord.

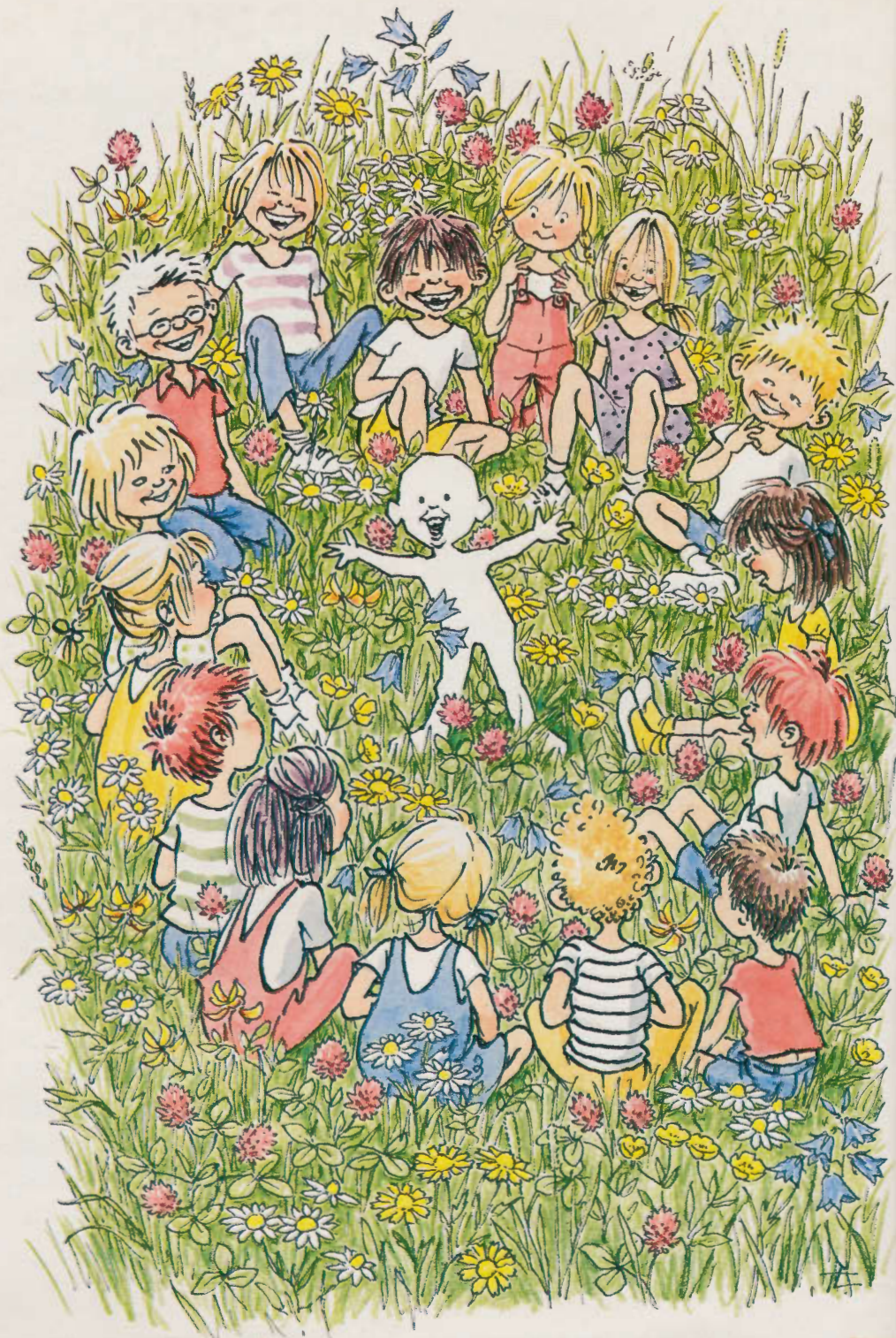

Han blev helt fuld indeni af farver og nye, glade ord, og nu gik han tilbage til børnene. Da de allesammen var blevet trætte af at lege og sad og hvilede sig, fortalte han historier for dem.

Han fortalte dem om mennesker, der arbejder med en hel masse ting. Han fortalte om alle dem, der har travlt med at gøre vores tilværelse bedre og mere retfærdig, mere fri og lykkelig. Og rundt i parken og dybt i børnenes øjne faldt hans ord som en forfriskende regnbyge.

Papirmandens stemme blev meget blid, da han fortalte dem om blomsterne, om fuglene i luften, om fiskene i floderne og i havet. Børnenes og papirmandens ansigter lyste af smil, og de sang og dansede med hinanden i hænderne.

Fra den dag kom der hver eneste dag en frisk byge fuld af glade farver og munterhed over hele byen. Og den kom fra den lille papirmand.

Mellem hulepindsvin og bjørne

Hvad kan man opleve på en hike i Rocky Mountains? Hvordan forsvarer man sig overfor bjørne, egern og hulepindsvin? To unge danskere har været på sommervandretur og fortæller her om deres oplevelser.

Mac Arthur Creek. Vi sidder under en udspændt poncho, regnen drypper på oversiden, og bålet oser fælt under den. Vi er pjaskvåde, men er ved at få lidt af energien tilbage, efterhånden som den varme, søde te bliver drukket. Vi befinder os langt væk fra civilisationen i tæt skov i Rocky Mountains i det sydvestlige Canada. Da vi stak hovedet ud af teltet i morges, sneede det, og vi kom helt i julestemning af at gå i den nypudrede skov. Nu er sneen blevet til sjap, og det hele er knapt så stemningsfyldt.

Vi har ikke set andre mennesker siden frokost og bliver derfor lettere overraskede, da Danny, en ung fyr med en stor rygsæk, tralende kommer ind på den primitive campingplads. „Hej” råber han, „Nå I ser sådan ud!” han har fulgt vores sti og set vores spor i

mudderet flere gange. „Så I også Grizzlybjørnen?”, hjertet giver et lille hop. Ved færdsel i Rocky Mountains er grizzlybjørne helt sikkert det værste, man kan møde. En ulv flygter, hvis den føler sig truet, men grizzlyen angriber. Fjeldreglen lyder da også helt klart: Hvis du ser en grizzlybjørn, så vend om, gå et helt andet sted hen. For at undgå at overraske en bjørn har vi en lille klokke på rygsækken, så vi hele tiden støjer. Danny fortæller, at han gik og sang for at holde bjørnene på afstand, men han skrælede åbenbart ikke højt nok, for pludselig stod den midt på stien 200 meter fra ham, og så var det for sent at vende om. Lykkeligtvis besluttede den sig til at forsvinde i stedet for at angribe – eller måske kunne den bare ikke holde hans syngeri ud! Så nu løber den rundt en kilometer fra campingpladsen.

For at sikre os mod bjørneoverfald hejser vi vores madposer op 3 meter over jorden. En sulten bjørn overfalder gerne et telt, hvor den kan lugte mad, og

Madposen må højt op for ikke at blive bjørnefoder.

det er heller ikke rart at stå 20 km fra nærmeste vej uden proviant. At vildmarksens dyr ikke er helt som vores hjemlige egern og pindsvin, har vi lært af, at et egern allerede har bidt et stort hul i vores tandpastatube, der lå inde i teltet. Alt kan åbenbart spises.

Næste dag får vi følgeskab af Danny og går op, op og atter op. Det er hårdt at starte dagen med at gå 8 km opad, når rygsækken er tung, og solen bager. Mine støvler er forøvrigt heller ikke nået at blive tørre fra gårsdagens strabadser, så vi synes faktisk, at det er ret synd for os alle tre.

Dog, ved passet får vi belønning for vor møje. Det kniber med ord. Vor ven griner så meget, at han er nødt til at sætte sig ned – det gør han altid, når noget er smukt, siger han. Vi står bare betagede og beundrer gletscherne og de skarpe klippetoppe. Her er meget uberørt og smukt. Efter en pause med varm te – sneen ligger få meter fra os, så det er koldt, når man ikke går – begiver vi os ned til den næste vildmarks-campingplads. Den ligger midt ude i en flod på en lille ø, med to rått tilhuggede stammer som broer. På pladsen er der brænde, en lille ovn, en økse og et lokum. Der bliver sørget godt for os.

Det viser sig, at Danny er „naturalist”, d.v.s. han holder foredrag på nationalparkens campingpladser – forøvrigt netop om bjørne,

*Udsigt fra Numa Pass
mod syd.*

så han ærgrer sig grundigt over, at han i sin befippelse ikke fik taget et billede af en grizzlybjørn. Derudover tager han på endages vandreture med besøgende som et led i parkernes aktivitetstilbud. På sine fridage er han så taget „rigtigt” op i bjergene. Vi bliver inviteret over i Rangerhytten (Rangerne er ligesom vores hjemlige skovløbere, de tilsær skoven og dyrene), Danny laver kaffe, og så fortæller han om parken.

Naturparkerne er udlagt som et område, der skal bevares for kommende generationer, så der er meget strenge regler. Alle skal reservere plads på teltområderne, så der ikke kommer så mange besøgende, at naturen ødelægges, eller dyrene forstyrres. Det er ikke tilladt at gå udenfor stierne, for så trampes de sarte plan-

ter itu, og det tager flere år at genoprette skaden. Der er en sart lille lynplante heroppe, der bruger 25 år på at nå blomsterstadiet! Dan fortæller os, at Kooteney National Park er 16 km bred, og at der går en hovedvej gennem hele parken. Det koster ikke noget at vandre heroppe, og det er gratis at overnatte på campingpladserne, så det

kan ikke være nogen stor forretning, men vi er yderst tilfredse. Vi siger godnat til Dan og kravler i poserne.

Tredje dag har vi planlagt den længste dagsmarch: 20 km. Det lyder ikke af så meget, men med 900 meters opstigning og 1100 meters nedstigning kan det bestemt godt mærkes. Stejlt op, så stejlt, at stien slynger sig for at gøre stigningen mulig at klare. Stejle stier hakker ind som hylder med en skrænt mod intetheden på den ene side og en høj klippevæg til den anden side. Jeg kan godt blive lidt klam ved tanken om følgerne af at snuble! Vi har vadet gennem snepletter, over våde græsege og skredet ned ad løse skiferskrånninger. Tærne gør ondt i støvlerne, og lægmusklene er helt ødelagte. Vi er fremme ved overnatningsstedet, men jeg spekulerer

lidt på, hvorfor jeg dog gør dette frivilligt!

Det er ved at være spisetid. Maden udgør en god del af vores (tilsammen) 35 kg bagage, så vores kost er lidt speciel. Standard middagsmaden består af kogte ris og linser, med pulversuppe til at give smag. Frokosten består af pandestegte brød med jordnøddesmør eller ost på. Desuden har vi nødder, tørret frugt, rosiner og chokolade med til at spise mellem måltiderne, samt nogle kiks til at holde energien og humøret oppe med.

Efter aftensmaden er det mørkt, og vi er trætte, så vi går som regel tidligt til ro og sover som sten. Først må vi dog fjerne alt vores grej fra teltpladsen, her er nemlig hulepindsvin, og de spiser alt, hvad der er salt, så støvler, rygsække og anorakker, der har været gennemsvedt er de rene lækkerbidskener. Det er da også et

25-års blomsten.

Floe Lake.

ømt syn at se ud over teltpladsen, da vi kryber i soveposerne; vores og de andre besøgendes ejendele er spredt rundt i træer og buske og lyser blå og rødt i aftenskumringen.

Vi har nået vores sidste overnatningssted, som er Floe Lake. Det er en smuk og stille sø, der ligger lige op til teltene. Gletscherisen står nu knivskarp mod søens spejlblanke overflade. Foran mig rejser sig 300 meter lodret klippevæg

med spredte snepletter, der samler sig til en imponerende gletscher. Vi er omgivet af klipper på alle sider, så mørket kommer meget pludseligt, som når man pludselig kommer i skygge bag en væg. Snepletterne lyser op, men gør også, at dalen meget hurtigt bliver afkølet, når solen først er væk. Vi er i det højalpine område 2100 m over havet, så her er kun få, lave træer. Vi har gået 10 km idag med stigning hele vejen. En meget smuk tur med flotte ud-

sigter. Den sidste stigning var i det gulte Numa Pas, over al bevoksning. På den anden side kunne vi så se Floe Lake som en lille grøn oase.

Søen ligger langt væk fra bilvejene, så der er ikke så mange mennesker heroppe, til gengæld er her mange dyr. Vi er ved at være ret irriterede på de små Columbianske jordegern, der hugger müslien, når man er inde i teltet efter tallerkenerne.

Vi har også hver dag set spor af hjort og elg, men de bliver sandsynligvis jaget væk af vores bjørneklokke. Hulepindsvinene kommer på en lang række, når mørket falder på, så dem får vi til gengæld rig lejlighed til at studere. De er på størrelse med en cockerspaniel og har lange stribede pigge. De går i pasgang og vralter sig frem gennem tilværelsen. Øjnene er små, kulsorte kugler på siden af hovedet, og deres syn er ikke særligt godt, de kan næsten komme til at gå ind i én, hvis man sidder helt stille. Hulepindsvinet ser meget beslutsomt ud, når det kommer marcherende – men den mindste lyd får det til at stoppe og lytte, og et enkelt klap i hænderne er nok til, at det vender om. Som beskyttelse kravler det så op i det nærmeste træ, men at klatre i træer er åbenbart ikke så ligetil; det går langsomt og adstadigt, og ind imellem stirrer det ud i luften for at se, om der

stadig er noget, der bevæger sig derude!

Om natten bliver de mere modige. Sidste nat blev vi vækket af en underlig lyd, det lød, som om det haglede mod oversejlet. Det viste sig at være et hulepindsvin, der var ved at undersøge mulighederne for at komme ind under oversejlet, og den besynderlige lyd skyldtes piggene, der gled mod telt-dugen. Mens vi har siddet og kigget på hulepindsvinene, er skyerne trukket sammen over vores lille dal, og pludselig bryder et lokalt uvejr af utrolig styrke løs. Et lyn flænger himlen, og inden vi får hejst rygsækken op og fjernet vores ting udenfor teltet, begynder det det hagle med store hårde hagl. Vi skynder os ind i de varme soveposer og mærker vinden ruske i teltet og priser os lykkelige over et ordentligt fjeldtelt, der er beregnet til sådan noget vejr. På den anden side af søen kan man høre lavinerne rulle ned ad gletscheren, men de er heldigvis langt væk. Vores tur er ved at være slut. I morgen tager vi en hviledag, og i overmorgen går det tilbage til civilisationen. Det går nedad til hovedvejen, og derfra er der kun 50 km „på tommelfingeren“ til byen. Så skal vi igen snakke engelsk, finde penge frem fra bunden af rygsækken og have vasket mudderet ud af vores tøj. Det tror jeg bliver meget rart!

Åse Uttenthal Jensen

Tegnet og fortalt af
Esben Hanefelt Kristensen.

Kære menneske

Langt inde i den grønne skov, i en hule dybt i jorden, sidder jeg og skriver brev til dig. Jeg er en af de underjordiske, men dit folk kalder os vist trolde. Mærkelige mennesker tror, at en trolde er grim og ondskabsfuld, har hår over hele kroppen og en lang snavset hale, der slæber hen ad jorden. Det er synd for dem, der tror sådan. Hvis de havde ret, ville jeg aldrig mere spejle mig i søen. Men sådan er vi slet ikke. Den slags uhyggelige bæster findes kun i støvede gamle bøger.

Rigtige levende trolde ligner menneskenes børn, eller er det de rigtige levende børn, der ligner trolde? I hvert fald bliver trolde aldrig større end børn. Derfor bliver vi aldrig for store til at lege.

I menneskenes verden har de voksne så travlt med alvorlige ting, at de glemmer at være glade med sig selv og hinanden. Hvor må det være svært at være menneske.

Går du i skole? Jeg har hørt at menneskenes børn bliver lukket inde hver dag

for at lære at to og to er noget, og at A og B og C kan blive til så meget. Her i skoven er vi kun inde, når vi sover, eller når vejret er helt umuligt, men vi lærer en hel masse alligevel.

Allerede som helt små lærer vi dyrenes sprog. Når vi forstår hinanden, kan vi hjælpe hinanden. Der er så meget, der er godt at vide i skoven. Hvad kan du spise, og hvad får du mavepine af? Hvor kan du gemme dig, når der er mennesker i nærheden. Vi trolde er nemlig ikke særlig modige. Menneskene er så store og gør så mange ting, vi ikke forstår. Det er ikke børnene, vi frygter, dem kan vi altid tale med.

En af mine bedste troldevenner, Hubert Bøgeblad, er meget nysgerrig. Sommetider er han så nysgerrig, at han glemmer at være forsigtig. En gang gik han lige ind i en af jeres byer og legede med nogle børn. Men

det skulle han aldrig have gjort. Lige da det hele var aller sjovest, kom en stor maskine på ruller skrigende forbi. Så kan du ellers tro, at Hubert Bøgeblad fik travlt med at komme væk. Han var så bange, at han glemte at sige pænt farvel, og løb hele vejen hjem til skoven, hvor han sprang på hovedet ind i sin hule.

Nu undrer du dig måske over, at trolde bor i huler under jorden og ikke i store kasser som I mennesker. Jamen, hvordan tror du da skoven ville se ud, hvis vi boede på jeres måde. Jeg tror det ville ende med, at der var mange kasser og ingen træer. Vore huler er gode nok til os. De har kun ét rum, men der har vi alt det nødvendige. En seng med bløde dun, et bord med et par stole og et skab i væggen, hvor vi gemmer mad til vinteren.

Om sommeren tænker vi trolde på tre ting, når vi

ikke leger. Vi spiser, vi sover og vi samler. Jeg ved, at du også spiser og sover, men at samle er at finde alle de sager, der kan spises, og gemme dem til den tid, hvor det er koldt, og skoven er tom for mad.

Lige nu er det et forfærdeligt uvejr oppe på jorden. Vinden hyler, og sneen flyger, men her i hulen er der lunt og godt. Jeg tror, det bliver en hyggelig vinter. I år er jeg ikke alene, som jeg plejer. En alfefamilie er flyttet ind hos mig. Deres hule træ væltede i en storm, og nu har jeg inviteret dem til at blive vinteren over. De er meget små, faktisk ikke større end en tommelfinger, så jeg må passe på ikke at træde på dem.

Der er så meget mere jeg gerne vil fortælle dig, men nu koger blåbærsuppen, og vi skal til at spise. Kan du have en rigtig glædelig jul. Måske ses vi engang, hvis ikke du bliver alt for stor.

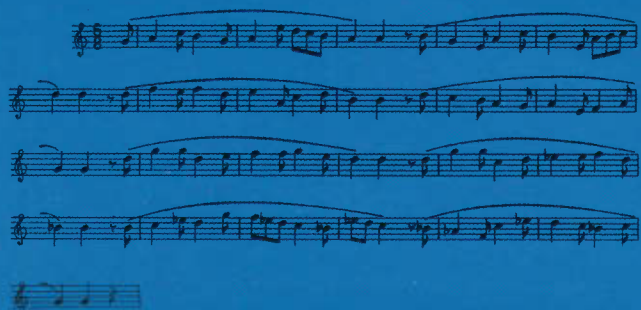
*Med venlig hilsen fra skoven
Buldrian Birkebark.*

P.S. Kan du finde os på billedet?

Dengang i Bethlehem

Af Johannes Møllehave

„Dengang i Bethlehem“, et jule-evangelium, skrevet af Johannes Møllehave, digter og præst i Virum, med melodi af komponisten Peder Holm, Odense.

Velkommen, børn. – Kom sæt jer, kære venner.
Her er et stykke om et barn I kender.
Om Jesu fødsel handler vores stykke
og alle himlens stjerner si'r „Tillykke“.

Den unge tømrer Josef, som er jøde,
skal giftes med Maria, som skal føde.
Det barn, hun får, er bare ikke deres.
En engel har fortalt, det er Vorherres.

For Josef blev en engel åbenbaret,
og han fik hele sagen kort forklaret.
„Marias barn er Guds“, og uden sukken
har tømrer Josef færdigtømret vuggen.

Men deres ro forstyrres af en kejser,
som truer og forlanger, at de rejser
til Bethlehem, hvor alle overnatter
og tælles for at blive sat i skatter.

Til Bethlehem er mange kilometer,
her skal Jesus fødes, si'r profeter.
En kejsers ordre bli'r man ikke fri a',
så Josef når til byen med Maria.

Men mange andre står ved byens mure
og virker både trætte og lidt sure.
Og kroens vært si'r „Ikke flere pladser.
Alt udsolgt. Både senge og madrasser“.

Fra stalden kan man høre koens kalden
og derfor går de begge ud i stalden,
og selv om krybber ikke er så smukke,
så laver Josef her en lille vugge.

Han fylder den med strå, som er så bløde.
Og lige efter skal Maria føde.
Så føder hun. Man hører drengen tude.
Hun vugger ham – og svøber ham i klude.

Hun roser Josef, som kom hø i bunden.
Og Josef kysser hende varmt på munden.
Maria svinger mellem le og græde,
men Josef smiler som af faderglæde.

Nu er der nær ved stalden nogle hyrder,
som passer på, at ulven ikke myrder
de får, der går på græs på grønne sletter
og sover ude i de sorte nætter.

Her ser du dem med deres hyrdestave,
de snakker og har ikke noed at lave.
Mens natten ganske langsomt driver over.
To står. En sidder. Drengen sover.

Men netop som de sidder der og taler,
ser de en rigtig engel, og den daler
fra himlen med et lys som fra en lygte
og råber: „I har ikke noed at frygte!”

Og englen sænkes lige ned i snoren
og siger: „Guds velbehag og fred på Jorden.
Et barn er født til Jordens slid og møje.
Guds søn er kommet til jer fra det høje”.

Og det er mer' end hyrderne kan klare,
men straks var der en større engleskare,
som sang om Gud og gav ham tak og ære.
For hele folket skulle glæden være.

Og så forlod de hyrderne dernede.
En hyrde sa': „Lad os gå ud og lede –
måske vi finder barnet med det samme.
En stald. . . Et fattigt barn af Davids stamme. . .

De finder snart det sted, hvor stalden ligger,
og Josef og Maria står og kigger
på barnet, som Maria stolt har ammet.
Den yngste hyrde viser barnet lammet.

Kom kære hyrder, det er koldt derude,
men her er varmt imellem lam og stude.
I hørte, hvad Guds engle kan bebude:
Her ligger han på strå og svøbt i klude.

Tre vise mænd fra Østerland – det fjerne –
kom rejsende, fordi de så en stjerne,
som spåede nyt for deres gamle klode,
og så forlod de stedet, hvor de boede.

Men det var ikke ligetil at finde
det sted, hvor de så stjernen stå og skinne.
Her spør' de konen: „Har De set Vorherre?”
Men hun kan ikke hjælpe dem – desværre.

Dog når de først har set, hvor stjernen vinked'
så vil de frem – om også lidt forsinked'.
De bliver ved at følge stjernens kalden
og standser ikke, før de står i stalden.

Fra stalden kan de høre barnerøsten.
betaget står de vise mænd fra Østen,
de glemmer deres visdom og bliver stille.
imens de står og stirrer på den lille

Til verdens allerførste julegilde
har de bragt gaver med, dem får den lille.
Med barnets fødselsdag siger de tillykke,
og hermed slutter vores lille stykke.

Og selv om det er meget længe siden,
så husker man det op igennem tiden.
Fortællingen har helt bevaret kraften,
og det er det, vi fejrer juleaften.

Læg hovedet tilbage en vinteraften i det fri - og du ser ind i en fantastisk verden

Af Carsten Thomasen

Da de tre vise mænd fra Østerland for et par tusinde år siden fik øje på en meget kraftig stjerne mod vest, blev de så betagede, at de absolut måtte begive sig ud på en lang rejse for at nå frem til det sted, hvor den stod i zenit, det vil sige lige over hovedet.

Videnskabsmænd nu til dags er lige så ustyrlige, når de opdager et fænomen, som ikke kan forklares, eller som betager dem; så må de for enhver pris finde ud af sammenhængen – om de så skal rejse jorden rundt for at gøre det.

Takket være denne menneskelige nysgerrighed ved vi nu meget om det enorme univers, som omgiver vor „lille” jord.

Mælkevejen består af 200 milliarder stjerner

Når du en klar vinteraften ser op og ser det hvide slør hen over himlen, som vi kalder Mælkevejen, så ser du ind i en fantastisk ver-

den, som kan fortælle os ting, der lyder helt ufattelige.

Alene antallet af stjerner i Mælkevejen: der er over 200.000.000.000. Hvis du vil have en fornemmelse af, hvor mange 200 milliarder er, så forestil dig, at du med en meget stærk kikkert kan tælle 10.000 stjerner i timen. Så skal du tælle tre i sekundet. Alligevel skulle du have været begyndt 300 år før Kristi fødsel for at være færdig i dag! Og så skulle du endda tælle stjerner i alle døgnets timer – alle årets dage.

Så mangfoldig er Mælkevejen.

Og der findes millioner af mælkevejssystemer i universet. De har alle form som en flad spiral.

Det nærmeste mælkevejssystem uden for vort er det, vi ser som Andromeda-tågen. Det helt utrolige er, at det lys, som du ser fra denne stjerne-tåge, er „taget hjemme fra” for 2 millioner

år siden! Lyset bevæger sig med 300.000 km i sekundet. Så egentlig ved vi ikke, om denne tåge eksisterer endnu.

Det store Bang

Det er dog mest sandsynligt, at det gør den. Men det er helt sikkert, at den ikke er der, hvor du ser den. Den har nemlig flyttet sig milliarder af kilometer, siden det lys, du ser, blev afsendt.

Alle stjerner og mælkevejssystemer bevæger sig nemlig bort fra hinanden med rasende fart. Det opdagede amerikaneren Edwin Hubble allerede i 1929 ved at studere farven på det lys, som kommer fra forskellige stjerne-tåger. Det er nemlig sådan, at hvis en stjerne bevæger sig bort fra os med stor hastighed, så opfattes farven som gul eller rødlig, mens den opfattes som blå eller grønlig, hvis den bevæger sig hen imod os. Det er det tilsvarende fænomen, som når du

hører en ambulance komme imod dig: i samme øjeblik den suser forbi opfattes sirenetonerne som dybere, fordi lyd giveren nu fjerner sig. Derved „strækkes” lydbølgerne. Lys består også af bølger, som på samme måde strækkes, hvis lyskilden bevæger sig bort med stor hastighed i forhold til lysets hastighed.

Det interessante ved Hubbles observationer er, at han opdagede, at stjernerne og stjerneågerne bevæger sig i en retning, som viser, at de kommer fra samme punkt. Med andre ord: alt stof i universet har været samlet i eet eneste punkt!

Den teori er næsten alle astronomer i dag enige med Hubble i. Den blev bekræftet i 1965 ved en opdagelse gjort af to andre amerikanere, Penzias og Wilson, som ved et tilfælde opdagede et slags ekko fra en eller anden kæmpe „begivenhed”, som måtte have fundet sted for 10–12 milliarder år siden.

Ekkoet hævder man er fra „det store bang” – „The Big Bang”, som det kaldes internationalt. Det øjeblik, da omtalte punkt eksploderede og sendte glødende materialer ud i det absolutte intet – for at danne et univers!

Skabelsen er stadig i gang

Dette univers er stadig under udvikling – man kan sige, at skabelsen stadig er i gang. A propos skabelsen,

så siger lektor Niels Kjær Nielsen, Odense Universitet, som har skrevet artikler om det store bang, i en personlig betragtning om forholdene mellem religion og naturvidenskab – „Jeg har omtalt, hvordan man ved at fortolke astronomiske observationer ved hjælp af de kendte naturlove kan få en mening om universets udvikling. Og hvorfor det er vanskeligt at forstå universets opståen, og hvordan denne vanskelighed måske skyldes, at de naturlove, vi kender, ikke er gyldige til alle tider og under alle forhold.

Men ifølge en religiøs verdensopfattelse kan naturlovene netop ikke være gyldige altid. Der kan derfor ikke være nogen modstrid mellem religion og naturvidenskab på dette punkt.”

Sorte huller, der æder stjerner

Blandt nogle af de ufatteelige ting, der stadig sker, er dannelsen af „de sorte huller”. Det er et fænomen, som ingen har set – for det kan nemlig ikke ses. Et sort hul på den sorte himmel.

Men man har regnet sig frem til, at de må være der. De kan opstå efter en supernova, som er en stjerne, der lyser meget kraftigt op i omkring et års tid. Supernovaen opstår, når en stjernes atombrændsel slipper op, og der derfor ikke længere udsendes tilstrækkelig stråling til at holde univer-

sets mest betydningsfulde lov, tyngdekraften, i skak. Stjernen „braser” simpelthen sammen og deles i to: den ydre skal slynges væk, og de resterende tunge stoffer presses sammen i en kerne, der lyser kraftigt op under sammenpresningen. Hvis denne kerne er tilstrækkelig stor, dvs. flere gange solens vægt, synker den yderligere sammen, og den bliver så tæt og tung, at tyngdekraften bliver helt umanerlig stærk. Så stærk, at end ikke lys kan slippe væk derfra, heller ikke anden form for stråling. Tværtimod suger den alt til sig, ja, den „æder” simpelthen alle stjerner, der kommer forbi.

Astronomerne er i dag optimistiske og mener, at de inden for det nærmeste ti-år vil opdage ting, som kan forklare også de første sekunder af universets tilblivelse.

De siger nemlig selv, at de næsten forstår alle de 10–20 milliarder år af dets levetid, men de mangler de første sekunder af dette kolossale tidsrum!

Julelege

Af Lis Christensen
Ill. af Henning Aardestrup

I gamle dage begyndte forberedelserne til enhver fest med, at gård eller hus blev gjort grundigt rene.

Nutildags kender vi også til julerengøring, men ikke i samme grad som før.

Da blev vægge og lofter skurede, så de var fri for lampeos. Bilæggerovnene blev pudsede, linned og klæder skulle vaskes, måske skulle der syes nyt tøj, grisen skulle slagtes. Der skulle brygges juleøl, og ved juletid brugte man mere malt end ellers. Så blev øllet stærkere.

Der skulle også bages, både sort og hvidt brød, for ikke at glemme kager og pebernødder. Dem gik der mange af, for de blev brugt i julelegene.

Også dyrene skuldes der sørges særligt godt for. Omkring alle disse forberedelser var der en masse overtro, for eksempel blev køerne ét sted gnedet på tænderne med salt og sod, for at trolldom ikke skulle få magt over dem. Et andet sted gik husfaderen med ovnskydselen (det er det redskab, man brugte, når brødet skulle sættes ind i

den store varme ovn), og han bankede nu 3 gange på hvert frugtræ, mens han sagde: Fryd dig kvist, Kristus er født. Så var man sikker på, at træerne bar godt i året, der kom.

Men når så alle disse forberedelser var overstået, kunne man feste og more sig.

Julestue

Man kaldte det at holde julestue. Det var en særlig forlystelsesform, som for et par hundrede år siden var meget populær i Danmark, mest blandt borgere og bønder. Ved juletid samlede både unge og gamle til selskabelighed aften efter aften og fordrev tiden på fornøjelig vis. De unge kunne blive ved hele natten. Selve juledagene var stille, men i dagene efter kunne det gå løs, til langt ind i januar måned.

Øvrigheden så dog skævt til den løssluppenhed og druk, der kunne følge med, og ind imellem har der været tider med direkte forbud mod juleløjerne. Overholdt man det ikke, kunne husfaderen blive idømt en bod på

op til 8 mark, som var mange penge dengang. Senere gik julestuerne over til at blive danseaftener med forskellige folkedanse.

Legene

Mange af legene kender vi endnu. Det er for eksempel gemmelege, gættelege, blindebuk, pantelege og forskellige kortspil.

Drama

Nogle steder har julestuerne eller legestuerne, som de også blev kaldt, mere karakter af skuespil eller dramaer, hvor hver især fik tildelt en rolle, som han eller hun så kunne gøre meget eller lidt ud af, som man lystede eller havde evner til.

Ét af stykkerne hed Barberen:

En person kommer ind, rejseklædt med stok og taske som til en lang rejse. Han spørger, om der er nogen, der skal barberes? Et „offer” melder sig efter megen snak frem og tilbage. Barberen udser sig nogle svende, som skal gå ham til hånde.

Den der skal barberes, anbringes i en stol midt på gulvet, og han bliver nu smurt ind efter alle kunstens regler, og man kan aldrig vide sig sikker på, hvad han bliver smurt ind i!

Nu bliver han så barberet til sang og dans. „Desværre” er en af svendene så uheldig at skære halsen over på ham, og nu holdes der så rettergang om, hvem der er skyld i hans død. Du

kan nok forstille dig, at man kan lave meget sjov ud af sådan en handling. Og det var de gode til på den tid.

Julebukken

Julebukken optræder i forskellige skikkelser og med forskellige funktioner. I Sverige er skikken levende endnu mange steder. Der har julebukken fået betroet hvervet som den hemmelighedsfulde overbringer af julegaverne.

Bukken har et hovede af træ med rigtige bukkehorn på. Træet kan være betrukket med skind og har malede øjne. Hovedet er skåret sådan, at kæben kan bevæge sig, når man trækker i en snor. Ud af gabet hænger en rød tunge. Hovedet sid-

der på en stang, som bliver bundet på ryggen af personen, der skal agere julebuk. Personen dækkes nu med et loddet skind af en ged eller et får, og er nu parat til at lave løjer i julestuerne rundt omkring i husene.

Julebukken lavedes mange steder af halm, som vi også kender det herhjemme, og så skulle den stå for bordenden, medens man spiste.

Julehesten

Der kunne også optræde en julehest. To mænd, som stod ryg mod ryg, fik bundet benene sammen. De bukkede sig nu forover og fik en stok i hånden til at støtte sig ved. Så blev de dækket af et lagen, som gik helt ned til gulvet. En rytter

satte sig overskrævs på hestestolen. Han havde en pind i munden, hvorpå der stod 2 tændte lys, og nu gik det vilde ridt gennem stuerne.

Den hvide hest

Den hvide hest kendes også fra andre lande. Her er det en enkelt person, der optræder med lagen over sig. Hovedet er et hestekranie med lys i øjenhulerne. I sin oprindelse går den nok tilbage til middelalderlige dyremaskeradeoptog på store kirkelige festdage.

Julebisp

Over hele landet har man kendt til en julebisp. En karl blev klædt ud med en hvid skjorte på. Han fik en pind i munden med et lys i hver ende. Han blev sat på

en stol midt på gulvet med et fad vand foran sig og en karklud, som han havde skjult under skjorten. Alle de forsamlede gik rundt om ham og sang:

Her vier vi os en julebisp,
den gi'er vi nødder og ævle,
men den vi havde ifjor
den gav vi døden og djævle.

Under sangen ofrede enhver, en efter en, nødder og æbler. Var bispen ikke tilfreds med ofret, tog han karkluden, dyppede den og slog efter ham eller hende, der havde ofret for lidt. Helst ville han ramme i ansigtet. Kan du forestille dig en vandkamp, der kunne blive!

De følgende 3 lege med pebernødder gengives med tilladelse fra Herning Museum.

Ponnipind

På jysk betyder ponni at sysle med noget. Til dette spil om pebernødder brugte man en slags snurretop med bogstaver. Man gjorde sin indsats af pebernødder i en bunke og skiftedes til at snurre ponnipinden rundt. Det opadvendte bogstav angav, hvad man måtte grabse til sig eller skulle lægge til bunken.

Bogstaverne var I som stod for ingenting, T som stod for tag det hele, H giver kun halvdelen, P er pulli eller put til, det vil sige lige så mange pebernødder som der er i bunken, skal man lægge til af sine egne.

Knissi knassi

Du tager et antal peberder i hånden og siger: „knissi knassi”. Din medspiller svarer: „bassi”. Du siger: „hvor mange kan du gnassi?” Hvis du har 5 pebernødder i hånden, og der gættes på 1, skal medspilleren aflevere 4, hvis der gættes på 6, skal medspilleren aflevere 1. Hvis der gættes rigtigt, skal du aflevere 5 nødder.

Gris i skoven

Du lægger en pebernød under en kno, knytter hånden og siger: „min gris er rendt i skoven”. Medspilleren siger: „min er rendt med”. Du siger: „Hvilket træ ligger den under?” Peger medspilleren på den rigtige kno, skal han have din pebernød. Peger han på den forkerte, skal han af med en pebernød.

Propspil

Til dette spil skal du bruge et rafflebæger, 2 terninger, 50 tændstikker og 2 vinpropper.

Propperne skæres midt over, og du skal dernæst lave 2 hakker på midten. Herom binder du en snor med en solid knude. Snoren skal være ca. ½ m. Der kan være fra 3 til 5 personer med, én skal være bankør og får rafflebæger og terninger, de øvrige spillere får en prop i snor hver. Tændstikkerne fordeles mellem alle.

Man aftaler et tal, for eksempel 3. Propperne sættes midt på bordet, tæt sam-

men. Bankøren rafler, banker bageret mod bordet, løfter og afslører hurtigt terningerne. Er tallet deleligt med 3, prøver bankøren at klappe bageret ned over propperne, før spillerne når at trække dem til sig. Er tallet ikke deleligt med 3, skal propperne blive liggende. Det er dog tilladt at prøve at narre sine medspillere ved at lade, som om man fanger propperne.

Spillerne skal afgive en tændstik, hvis de bliver fanget af bageret, eller hvis de bliver i proppen, hvor den burde blive liggende.

Bankøren skal give en tændstik, hvis han fanger en prop ved et tal, der f. eks. ikke er deleligt med 3.

Kortspil

Man spillede også en masse kort, Trekort og Polskpas, Sorteper og Gris, Femkort, Frivinde, Hund og Vrålhals, Hanrej og Fattigkort, Bedstemor med slag i og mange flere.

18

Her er èt af dem:
Bedstemor med slag i.

Man deler et spil kort imellem sig. Dem lægger man i en bunke foran sig med bagsiden opad. Man skiftes nu til at tælle til 3. På 3 vender alle et kort samtidig. Er det samme kulør, f. eks. spar, banker alle i bordet. Er det samme tal, f. eks. to, alle har vendt, banker man også i bordet. Den, der banker sidst, skal have de vendte kort. Banker alle på samme tid, laver man bare en bunke foran sig, indtil der kommer en omgang, hvor en spiller tydeligt banker sidst. Han får så alle kortene.

Effen eller ueffen?

En spiller har et antal nødder gemt inde i sin hånd. Han spørger den anden: Effen eller ueffen?

Effen henviser til et lige antal, ueffen til et ulige antal.

Hvis medspilleren nu gætter på effen, og der er et

lige antal nødder i hånden, må han få dem. Ellers må han give et tilsvarende antal til spørgeren.

Blindebuk

Blindebuk er en virkelig gammel leg, og den kendes i utallige variationer. Her er nogle.

Siddende blindebuk

Deltagerne sidder i en kreds. Blindebukken bindes for øjnene med et tørklæde, og alle deltagerne bytter nu plads. Blindebukken skal nu sætte sig på skødet af en af deltagerne og gætte, hvem han sidder på. Man kan selv lave regler for, hvormegent blindebukken må bruge hænderne til at „gætte” med. Gætter han rigtigt, bliver han afløst af denne person. Gætter han forkert, må han flytte over og sætte sig på en anden person.

Blindebuk med musik

Alle deltagerne danner kreds om blindebukken, der er forsvarligt bundet for øjnene. Kredsen om blindebukken danser til musik rundt om ham, indtil han råber: stop. Han peger nu ud i rummet, og den, han har peget på, skal gå hen til blindebukken, og han skal nu gætte, hvem det er. Lykkes det, bytter de to roller, ellers må blindebukken udpege sit næste offer.

Fri blindebuk

Legen kan også leges ved, at blindebukken færdes frit

i rummet og her skal prøve at fange en af legens andre deltagere. Ind imellem kan han bede dem kukke. Før han starter, kan man snurre ham rundt et par gange, så han mister orienteringen.

Ordsproglege

Ordsproglege var også meget populære.

Man delte sig i 2 hold, som gik hver for sig og forberedte sig på at mime hver sit ordsprog. Så mødtes man igen og prøvede at gætte det andet holds ordsprog.

I stedet for ordsprog kan I vælge filmtitler, bogtitler eller forskellige citater.

Stikke Palles øje ud

Nogle af legene havde løjerlige navne, som f. eks. denne her. Man legede den sådan:

I en bunke fugtigt sand på gulvet sattes et tændt lys. Med bind for øjnene og

lige antal nødder i hånden, må han få dem. Ellers må han give et tilsvarende antal til spørgeren.

Blindebuk

Blindebuk er en virkelig gammel leg, og den kendes i utallige variationer. Her er nogle.

Siddende blindebuk

Deltagerne sidder i en kreds. Blindebukken bindes for øjnene med et tørklæde, og alle deltagerne bytter nu plads. Blindebukken skal nu sætte sig på skødet af en af deltagerne og gætte, hvem han sidder på. Man kan selv lave regler for, hvormeget blindebukken må bruge hænderne til at „gætte” med. Gætter han rigtigt, bliver han afløst af denne person. Gætter han forkert, må han flytte over og sætte sig på en anden person.

Blindebuk med musik

Alle deltagerne danner kreds om blindebukken, der er forsvarligt bundet for øjnene. Kredsen om blindebukken danser til musik rundt om ham, indtil han råber: stop. Han peger nu ud i rummet, og den, han har peget på, skal gå hen til blindebukken, og han skal nu gætte, hvem det er. Lykkes det, bytter de to roller, ellers må blindebukken udpege sit næste offer.

Fri blindebuk

Legen kan også leges ved, at blindebukken færdes frit

i rummet og her skal prøve at fange en af legens andre deltagere. Ind imellem kan han bede dem kukke. Før han starter, kan man snurre ham rundt et par gange, så han mister orienteringen.

Ordsproglege

Ordsproglege var også meget populære.

Man delte sig i 2 hold, som gik hver for sig og forberedte sig på at mime hver sit ordsprog. Så mødtes man igen og prøvede at gætte det andet holds ordsprog.

I stedet for ordsprog kan I vælge filmtitler, bogtitler eller forskellige citater.

Stikke Palles øje ud

Nogle af legene havde løjerlige navne, som f. eks. denne her. Man legede den sådan:

I en bunke fugtigt sand på gulvet sattes et tændt lys. Med bind for øjnene og

med ryggen til lyset skulle en karl nu prøve at slukke lyset med et kisteskaft, som han havde mellem benene. Det var tilladt at drille ham undervejs og prøve at gøre det svært for ham at ramme lyset.

Pantelege

Meget yndede var pantelege i gamle dage. En af deltagerne sad med ryggen mod de andre lidt væk fra kredsen. Resten af deltagerne sad i en kreds, og et lommetørklæde, en sko eller anden ting gik rundt i kredsen fra den ene til den anden.

På et tidspunkt siger den, der leder legen, stop. Han spørger nu den, der sidder udenfor kredsen „Hvad skal den gøre, som pantet ejer?” Den der sidder med lommetørklædet, skoen eller hvad tingen nu var, i hånden, får nu afsagt en dom over sig. Det kan være

at skulle synge en sang, pudse sko på sin elskede, stå på stolen og gale som en hane en årle vintermorgen og så videre.

Drage handsker

At drage handsker er en variation af foregående leg. Her lægger deltagerne hænderne skiftevis ovenpå hinanden, og den nederste drages ud og lægges øverst. Når lederen stopper legen, afsiges dommen over den, hvis hånd lå øverst på det tidspunkt.

Nippe strå

Deltagerne satte sig på 2 rækker ved siden af hinanden på gulvet.

Hver række holdt i et tov eller tyk snor. Et strå skulle nu gå fra mund til mund ned langs rækken, og det gik nu ud på at gøre det vanskeligt for dem i den anden række ved at rykke i snoren.

Hoppe over strå

Et strå blev lagt på gulvet. Det gjaldt nu om at hoppe over strået, mens man holdt sig i storetæerne. Det var en leg, som vakte stor munterhed. Og var man dygtig, fik man som belønning et fad æbleskiver og et krus varmt øl.

Nogle af de lege, man legede med stor fryd dengang, vil vi nok sige nutildags er lidt besynderlige.

Her er én af dem.

Vogte svin

En karl i hvid skjorte og

med ryggen til lyset skulle en karl nu prøve at slukke lyset med et kosteskæft, som han havde mellem benene. Det var tilladt at drille ham undervejs og prøve at gøre det svært for ham at ramme lyset.

Pantelege

Meget yndede var pantelege i gamle dage. En af deltagerne sad med ryggen mod de andre lidt væk fra kredsen. Resten af deltagerne sad i en kreds, og et lommetørklæde, en sko eller anden ting gik rundt i kredsen fra den ene til den anden.

På et tidspunkt siger den, der leder legen, stop. Han spørger nu den, der sidder udenfor kredsen „Hvad skal den gøre, som pantet ejer?” Den der sidder med lommetørklædet, skoen eller hvad tingen nu var, i hånden, får nu afsagt en dom over sig. Det kan være

at skulle synge en sang, pudse sko på sin elskede, stå på stolen og gale som en hane en årle vintermorgen og så videre.

Drage handsker

At drage handsker er en variation af foregående leg. Her lægger deltagerne hænderne skiftevis ovenpå hinanden, og den nederste drages ud og lægges øverst. Når lederen stopper legen, afsiges dommen over den, hvis hånd lå øverst på det tidspunkt.

Nippe strå

Deltagerne satte sig på 2 rækker ved siden af hinanden på gulvet.

Hver række holdt i et tov eller tyk snor. Et strå skulle nu gå fra mund til mund ned langs rækken, og det gik nu ud på at gøre det vanskeligt for dem i den anden række ved at rykke i snoren.

Hoppe over strå

Et strå blev lagt på gulvet. Det gjaldt nu om at hoppe over strået, mens man holdt sig i storetæerne. Det var en leg, som vakte stor munterhed. Og var man dygtig, fik man som belønning et fad æbleskiver og et krus varmt øl.

Nogle af de lege, man legede med stor fryd dengang, vil vi nok sige nutildags er lidt besynderlige.

Her er én af dem.

Vogte svin

En karl i hvid skjorte og

med 2 stokke i hånden kommer ind i stuen, krumbøjet, og med en pose på ryggen. Han bliver taget i tjeneste som svinehyrde. Alle i stuen danser rundt om ham under sang. Vender han ryggen til nogle, får han prygl af dem, men slår selv fra sig med sine egne stokke.

Til sidst vil hyrden give svinene ædelse og klemmer sin pose, hvorved hele stuen står i røg. Det er nemlig aske, der er i posen. Derefter løber svinehyrden ud.

Dunkes dig

Her er en gætteleg.

En af deltagerne lægger sit hoved i skødet på en anden, så han eller hun ikke kan se. En af de andre deltagerne i legen dunker ham

nu i ryggen, mens han siger: Dunkes dig. Den, der ligger på knæ, siger: Det tykkes mig, og skal nu vende sig om og gætte, hvem der dunkede ham. Gætter han rigtigt, skifter de plads, gætter han ikke rigtigt, skal han dunkes igen.

Blev man træt af at lave løjer indendørs, kunne man fortsætte udendørs, måske hos naboerne.

Slå rumlepotter

Bevæbnet med potter eller potteskår løb man hen til nabogården og smed potter på deres døre med stort spektakel. Man havde gerne en halmmaske for ansigtet for ikke at blive genkendt.

Blev man pågrebet, nogen gange gerne med vilje, kom man indenfor og blev beværtet med mjød og kager og pebernødder. Andre gange kunne man være uheldig og fik i stedet for en lang straffetale for at skamfere dørene.

Nogle af de nævnte lege kender du sikkert, og faktisk er der mange flere endnu, som vi stadig leger, der stammer helt tilbage fra julestuerne. Jeg kan lige til sidst nævne, at for eksempel Bro, bro brille og Nissen er en kunstig mand også er gamle julelege, for slet ikke at glemme en sangleg, der igen er blevet meget brugt: At væve vadmél.

Nu håber jeg, at du har fået lyst til at gå igang med én eller flere af legene, god fornøjelse.

Fy og Bi på kano-hike

Illustration Særker Sørensen.

Et knitrende zig-zag lyn delte den næsten kulsorte himmel foran Per og Jørns kano i to halvdele, og det efterfølgende brag af et tordenskrald fik dem til hurtigst muligt at søge ind til bredden, hvor de lynhurtigt fik fat i et par stolper, som de drev i jorden for dernæst at hænge kanoen op på dem med bunden i vejret. Der ved fik de et godt ly for det truende skybrud. Det udeblev heller ikke.

De to spejdere var på en lang weekendtur i patruljens kano „Xantippe”. De var startet fra Sejs ved Silkeborgsøerne om morgenen, og nu sad de altså her under „Xantippe” ved Gudenåens bred og nød regnens trommen mod skroget. Per var et par år ældre end Jørn, en sej, men lun fyr med et gavtyveagtigt glimt i øjet. Jørn derimod var en mere ilter knægt med et temperament, der ikke altid tillod ham at tænke, før han handlede. Men trods deres modsætninger var de meget fine venner og havde det altid rart sammen.

De elskede at lave „prac-

tical jokes” – ofte grove løjer – med hinanden og andre, hvilket havde givet dem tilnavnene „Fy og Bi”.

Pludselig hørte de en bil-dør smække bag træerne ovre på den anden bred. Regnen var hørt op. Lidt efter så de to piger og en mand dukke frem et stykke oppe ad åen. De stod og snakkede, og manden gestikulerede ned mod en smart motorbåd, som lå ved en lille bro.

– Det er den fyr, der råbte efter os i morges, sagde Per – de har vist ikke rent mel i posen!

Jørn kunne ikke huske nogen, der havde råbt, men det var sikkert rigtigt, når Per sagde det. – Det ser ud, som om de vil ud at sejle i den båd. Tror du ikke, det er deres?

– Det er jeg helt sikker på, det ikke er, sagde Per. – Hurtigt, lad os forhindre det!

De lod bagage være bagage og skød lynhurtigt over til den anden side, hvor de fortøjede kanoen til et træ.

– Jørn! Løb op langs åen og forsøg at holde dem hen, imens henter jeg hjælp oppe i huset der!

Jørn var grebet af spændingen og følte en vis stolthed over den opgave, han nu skulle løse. Han pilede lydløst langs bredden bag sivene – og tog sig ikke i agt for en lav gren, som greb fat i foden, netop som han havde sat af for at passere en muddergrøft. Plask..!

Han rejste sig igen, men lignede mest af alt et uhyre – med mudder og visne blade fra top til tå.

– Videre! Da han nåede frem til stedet, var de allerede ved at kaste los. – Nu

eller aldrig! tænkte han, satte af og landede elegant på stævnen af den flotte båd, hvorved han mistede en del af sin nye „pynt“.

– Stop tyven! hylede han og pegede på manden, der var ved at starte motoren.

Den pludselige tilsynkomst af „uhyret“ skabte panik i båden – pigerne skreg højlydt, og manden begyndte at snakke meget hurtigt og blev mere og mere rød i hovedet af arrigskab.

– Hvad i alverden bilder du dig ind! råbte han.

Med ét stod det lysende klart for Jørn, at det var én stor fejltagelse. Manden stod jo med en nøgle til motoren i hånden...

– Jamen, jeg troede... Per sagde jo, at...??

Efter at Jørn havde forklaret sig, faldt der ro over selskabet, ja, man begyndte faktisk at more sig åbenlyst over den uheldige helt.

Jørn luskede lidt senere slukøret tilbage mod udgangspunktet. – Men hvad er nu det? „Xantippe“ er væk!

Han kiggede ud i åen – og der, lige for næsen af ham, midt i strømmen, lå „Xantippe“ og vuggede – fuldstændig stille, trods den ret kraftige strøm. Det var mystisk! Og nu... nej, hvad var nu det? Nu begyndte den at sejle mod strømmen! Hans øjne stod som på stilke, og han fulgte „Xantippe“ langs bredden med større og større undren – indtil han hørte en under-

trykt latter bryde løs fra pynten på den anden bred. Den kendte han!

– Nå så det er dig! brølede Jørn overrasket, men meget lettet. – Det skal du få betalt. Ved lejlighed! Per havde i stedet for at gå op til huset taget kanoen over til den anden side for at observere resultatet af sin falske alarm. Undervejs havde han fået ideen med at fastgøre „Xantippe“ til en tynd nylon fiskeline for så at lade hende flyde tilbage mod fortøjningsstedet.

Da Jørn havde fået afløb for sin skuffelse over, at han altså ikke blev helt denne gang, måtte han indrømme over for Per, at han faktisk var sluppet helt godt fra den spøg, og han begyndte at spekulere over, hvordan han kunne slippe fra et lignende forsøg.

De var efterhånden nået gennem Silkeborg og padlede nu i fint vejr på åen.

– Er du ikke ved at være sulten? spurgte Jørn og ændrede automatisk kurs mod bredden, hvor der var en lille anløbsbro.

– Hvad om du tog din fantastiske fiskesnøre og for en gangs skyld brugte den efter hensigten, fortsatte han. – Du kan gå derned på pynten. Imens vil jeg gøre et lille glødebål klar. Måske kan vi få en lækker bid planket ørred!

– God idé, sagde Per og tog sit grej, – jeg havde nu ellers sat næsen op efter min superlækre madpakke, men hvis du synes...

Lidt efter sad Per og glædede sig over Jørns udmærkede forslag. Det var godt fiskevejr nu, og det lod til, at der i hvertfald var et eller

andet væsen, der var interesseret i hans madding.

Per sad i dybe tanker, da han pludselig hørte Jørns sangstemme oppe fra den lille bro: „For der kommer en båd med bananer...“

Per kiggede op og fik øje på et stolt syn: Jørn havde sat et lille skib i vandet – en sivbåd, pyntet med blomster og sågar et flag, og den sejlede nok så nydeligt ned mod Per.

Da den kom nærmere, fik han øje på det formastelige: hans madkasse! Til søs!

– Din tølper! Med et sæt var han på benene, fik snøren ind og begyndte at kaste efter sivbåden, men forgæves. Så fór han op mod Jørn, der allerede havde gjort klar.

– Klar til redningsaktion, kast fortøjning! forkyndte Jørn og foregav et trut i dampfløjten.

De tog ikke nogen chancer, men gav sig tid til at tage redningsvestene på, selvom de var habile svømmere. De havde stadig øjenkontakt til sivbåden.

– Nydeligt arbejde, sagde Per indædt, idet han padlede på livet løs. – Halv kraft! kommanderede han lidt efter helt ude i stævnen, og han lænede sig ud for at være parat.

Men lige i det øjeblik, han triumferende råbte: jeg har den! huggede Jørn pagajen dybt i vandet, trak baglæns og gav et lille tip med kanoen, og Per forsvandt i en elegant bue på hovedet ned til sin kære madpakke.

Der opstod lidt plasken og gurglen, men for at vise, at han endnu ikke var slået ud, strakte Per midt i hur-

lumhejen sin arm i vejret med pakken: – Jeg fik den, jeg fik den! Drønnert!

Da de lidt efter sad omkring bålet, morede de sig som sædvanlig herligt over deres egne løjer. Nu stod det 1–1. De havde fundet et par sodavand frem og var efterhånden godt sultne. Per fattede sin madkasse. – Nu skal du bare se! og han smækkede låget op.

– Hvad i alver...?

Det hele lå og svømmede rundt i en ulækker suppedas. Den havde taget vand ind.

– Det skal du ikke være ked af, trøstede Jørn – vi deler min.

– Du kan ellers tro, den er lækker, sagde Jørn ligesom for at gøre Per endnu mere lækkerstulten. – Jeg smurte den selv i aftes: flæskesteg, frikadeller, ost og appelsiner. Den fyldte så meget, at jeg måtte putte det hele i en tom marmeladebøtte. Nå, men ska' vi lukke op for herligheden?

– Nu skal du bare se lækkerier! Af med låget! Vupti. Hvad siger du så, min dr...???

Der bredte sig en pinlig tavshed. Selv åens klukken syntes at forstumme. Per og Jørn stirrede skiftevis på hinanden og ned i marmeladebøtten med fortvivlede øjne. Marmelade i massevis. Kun marmelade. Jørn havde snuppet den forkerte bøtte hjemme i køleskabet!

De sagde ikke et ord, men de tog begge fiskegrejet frem igen. – Nu skal vi ha' bid!

Men det fik de ikke, så bageren i Resenbro fik udsolgt i rundstykker den dag – rundstykker med marmelade...

De nærmede sig overnattingsstedet, en meget gammel gård ved Kongens Bro, som deres tropleder Kurt havde sørget for at skaffe dem. Der boede nemlig hans moster Olga og onkel Janus. Per mente nu, at han hellere måtte forberede Jørn på de lidt særegne forhold, som Kurt havde for-

talt om efter en ferie der på stedet. Måske skulle han også gøre lidt ekstra ud af det, for nu var det vist hans tur – efter det med madpakkerne.

– Du Jørn, du skal lige være klar over, at der findes lidt andre skikke her på egnen. Specielt hos Olga og Janus. Man har også andre navne for forskellige ting. F. eks. kalder de marmelade for nyremos og madkasse for ligkiste, hvis du skulle få lyst til at fortælle om din succes. – Og det er absolut udannet at spise meget ved det første måltid, man får. Men Kurt har forklaret mig det hele, så jeg skal nok vejlede dig, lovede Per. – De holder på den gamle levevis, som har været praktiseret gennem flere generationer på deres gård.

Det sidste var rigtignok. De havde ikke engang elektrisk lys, og de sov i alkover i et stort fælles rum.

De fandt gården efter nogen søgen, og rigtig godt trætte var de. Og sultne.

– Du milde, sikken gammel gård, udbrød Jørn forundret – med bindingsværk og toppede brosten!

Der var mørkt inde i huset, men hunden gøede da, og lidt efter skramlede døren også op. Janus kom ud.

– Nå, her er I så, ja, Kurt har jo skrevet... Snart efter var de bænket ved bordet.

– Ja, jeg håber I kan lide grød, for det er nu det, vi helst vil ha' sagde Olga gæstfrit, jeg har lige kogt en stor frisk portion!

Per og Jørn havde aldrig fået grød før, men i betragtning af deres mavers tilstand, så måtte de vel prøve. Per satte sig lige over for Jørn, der straks han havde taget den første skefuld, fik en lille påmindelse under bordet om at holde igen.

Faktisk fik Jørn ikke meget at spise, selvom grøden egentlig smagte godt.

– Tag nu bare for jer, kvidrede Olga, og dyp godt i smørret!

Jørn kom i tanke om, at han stadig havde noget marmelade i bøtten. Måske ville det gøre godt sammen med smørret...

– Øh, jeg har lidt nyremos tilbage i min ligkiste, sagde han så pludselig. De andre kiggede lidt underligt på ham.

– Hvad var det, du havde? spurgte Janus lidt efter. Men Per sparkede Jørn så kraftigt på skinnebenet, at det gjorde ondt, for at få ham til at holde igen. – Av, mit ben, fløj det ud af ham.

– Han er vel ikke syg, sagde Janus henvendt til Per – han spiser jo heller ikke noget.

– Nej, nej, sådan er han bare.

Jamen, jeg tænkte, at I gerne ville smage min nyremos – oven på grøden, fremstammede Jørn.

– Vi må vist hellere komme i seng, det har nok været for hård en tur for jer, sagde Olga mildt, og så viste hun dem ind i sovekammeret. – Ja, her sover vi alle sammen. I må ligge i alko-

ven dér. Ude i gården ved vandpumpen er der et kar, som I kan vaske jer i. Godnat, og sov godt! Og så skruede hun petroleumslampen ned på laveste blus. Lidt efter var der helt stille. Det vil sige... der var et par maver, der knurrede lidt højt.

– Du Jørn, jeg så, Olga satte grøden ind i spisekammeret; måske er den ikke helt kold. Hvad med at hente lidt af den?

– Jamen, det kan vi da ikke. Hvordan...

– Er du ikke sulten?

– Jo, ærlig talt, men hvordan skal jeg finde tilbage i det mørke?

– Her, jeg har en rulle snor, den binder vi fast her i alkovens, så ruller du den ud efter dig og følger den tilbage. Smart, ikke?

– OK da, jeg prøver!

Jørn listede sig hen mod døren i den retning, han kunne huske, den var, for

Olga havde forlængst slukket lampen.

Imens fik Per en lys idé. Han løsne de lige så stille snoren fra alkovens og listede over og bandt den i stolpen ved Olga og Janus. – Jeg har alligevel ikke lyst til mere grød, tænkte han.

I spisekammeret fandt Jørn hurtigt grøden. Den duftede endnu. Men han kunne ikke finde noget at have den i. – Det er også lige meget, mumlede han. – Jeg bruger fingrene. Og så tog han begge hænder fulde af grød og begav sig tilbage mod Per. Nu måtte han føle sig frem efter snoren med tærne, men det gik fint.

Kort efter stod han ved Olga og Janus' alkov: – Vær'sgo, Per, så er der mad! Men vi må spise af min hånd. Der kom ingen svar, kun en sagte snorken.

– Per! vågn nu op, der er mad! Jørn hviskede højt nu. Men ingen svar. Nu kom il-

terheden op i ham: – Peer! Ingen svar. – Så ka' det osse være ligemeget, hvædede Jørn, og så kylede han sine håndfulde grød i den retning, han troede, Per lå.

Han hørte kun et par grynt og derefter en, der vendte sig om på den anden side. Men ovre fra Pers alkov lød en undertrykt latter. Så fattede Jørn sammenhængen. Igen! Han skyndte sig over til Per. – Hvad skal...

– Hysss! Vi må ikke vække dem, afbrød Per.

– Nej, det er godt med dig, men hvad med mine klistrede fingre? Jeg lister lige ud i spisekammeret igen, der stod en krukke vand...

Mens Jørn var væk, hørte Per pludselig nogle halvvalte lyde ovre fra Janus. Og lidt efter: – Olga, Olga, årrh! Jeg tror, jeg er syg. Jeg har kastet op over det hele...!

Men Olga fik ham hurtigt snakket til ro og fik ham i en tør skjorte. – Du ska' se, Janus, det er nok kuns en smitsom inflation, som ham Jørn har smittet dig med; i morgen er du sikkert frisk igen. Og snart efter sov de.

Per og Jørn havde lidt svært ved at klare morgenmaden – især fordi Olga kiggede så sært på dem, da hun satte skålen med grød på bordet. Den bar umiskendelige spor af et par store labber, der havde gravet dybt i den...

Den blå kiste

Af Ole E. Christiansen
Ill. af Jan Pedersen

Det var en af de varmeste augustdage det år. Landevejens, hovedgadens og de snævre gyders vintermudder var tørret ind og knust til støv af vognhjul, hestehove, studenes tunge tramp og mange menneskers færden. Markerne uden for bygrænsen – der bestod af en lav jordvold – lå gule, og bønderne og deres hjælpere var i gang med at høste eller køre det tørrede korn hjem til laderne i købstaden eller landsbyernes mange gårde.

Købstaden hørte ikke til de største i Danmark, men var heller ikke den mindste. Og dog! Det var svært at afgøre i det Herrens år 1352. Et par år før havde *Den sorte Død* hærget blandt danskerne, som den havde gjort det blandt alle andre i Europa. Den frygtede syge havde lagt mange landsbyer øde, og i købstaden var næsten tre hundrede indbyggere bukket under. Sådan havde det været i alle dele af landet.

Sidst på eftermiddagen lå købstaden stille hen. I de smalle gyder gik kun grisene omkring for at finde noget spiseligt i menneskenes affaldsdynger. I de små haver bag byens lerklinede huse, sad de gamle koner og lugede mellem deres kål, og kun i hovedgaden – eller Storegade – lige inden for vagthuset, var der trafik. Her blev støvet hvirvlet op af de mange tomme vogne, der skulle ud, og de store kornlæs, der skulle ind. I borgmesterens hus holdt byens førstemand møde med sine rådmænd, i klosterets hospital prøvede munkene at give de syge håb, og i kirken bad præsterne en stille bøn til den hellige jomfru. Næsten alle andre hjalp til med høsten. Fra de to smedjer lød dog de sædvanlige hammerslag. De sorte grovsmede havde deres travle tid i værkstederne. Men kobbersmeden, skomagerne og endda en enkelt tysk købmand havde lukket og hjalp

til i kornet det år. Fra fogedens kælder var endda nogle tyveknægte – som skulle have været hængt – blevet løsladt, så de kunne aflaste bønderne, der på grund af de mange dødsfald ikke selv kunne klare arbejdet.

Mikkelt var vagtmand og stod ved vagthuset sammen med tre andre byvagter. De skulle kontrollere alle, der ville ind i byen, og kunne naturligvis ikke arbejde med høsten. Det kunne derimod Mikkels søn, Peder. Mikkels broder havde en gård, men både hans kone, en karl og en pige lå nu på kirkegården, så Peder hjalp onklen og de to kusiner.

Da det tørre korn var læsset højt for sidste gang den dag, kravlede Peder og pigerne op på toppen af læsset.

Onklen, der var en mager, krumbøjet mand på næsten fyre år, fandt sin plads lige bag studene. Han lod sin kæp falde på de tunge dyr, der sindigt satte sig i bevægelse.

Børnene havde god udsigt fra kornlæsset. De råbte til de gående ned på landevejen, og af og til blev der smidt sten og småkæppe efter dem, når de var for frække.

„Om to dage er vi færdige. Det er ærgerligt”, sagde Peder og kløede sig i sit røde hår.

„Jeg synes, det er skønt. Jeg har aldrig før været så træt, som i år”, sukkede den ældste af pigerne. Hun lå på maven og tyggede på et strå.

„Du skal heller ikke begynde i en læreplads. Jeg skal starte hos skomageren, så snart høsten er forbi. Det

glæder jeg mig ikke til. Han tæver altid sine læredrenge, ved jeg”.

„Se ham der! Hvordan kan han lade være med at arbejde?” En af pigerne havde fået øje på en mand, der sad bag en busk lidt længere fremme. Folk på vejen kunne ikke se ham, men fra toppen af kornlæsset var han tydelig.

„Det er en munk. Han har hætte over hovedet”, svarede Peder.

„Munkene arbejder da dobbelt hårdt for tiden”.

„Det er uretfærdigt, at sådan en doven karl kan sidde der og drive. Når vi kommer forbi ham, vil jeg smide denne her kæp efter ham. Så kan det være, han går tilbage til arbejdet”, sagde drengen og løftede en af de små grenstykker i vejret.

„Han havde fortjent at komme i *Den blå Kiste*”, bemærkede en af kusinerne, og børnene lo. Mange mødre truede deres små børn med *Den blå Kiste*, hvis de ikke opførte sig ordentligt.

Vognen rumlede videre, og da den var ud for busken, kastede Peder kæppen. Den ramte en gren, ændrede retning og traf manden.

„Du ramte ham lige i hovedet”, hviskede en af pigerne.

„Lige på kinden”, føjede den anden til.

„Han har godt af at mærke den rene og skære retfærdighed”, mumlede Peder. I det samme drejede manden hovedet. Hættten gled bort, og alle tre børn udstødte et gisp. Der gik et øjeblik, før de igen kunne trække vejret normalt. „Det er en spedalsk”, stønede den ældste kusine. Alle tre havde tydelig set, at mandens næse var helt borte, og at det ene øje kun var et sort hul. Peder sagde ikke noget i lang tid. Kornlæsset nærmede sig den opslåede bom ved vagthuset.

„Skal vi ikke fortælle byvakterne, hvad vi har set? Borgmesteren vil ikke have spedalske inden for bommen”.

„Det kan jeg fortælle min far, når jeg kommer hjem”, svarede Peder.

„Så er den fremmede måske allerede sluppet forbi vakterne”, indvendte pigen. Vognen kom til bommen, og vakterne vinkede den videre. Peder så, at hans far havde lagt hjelmen på grund af varmen. Det måtte en byvagt ikke. Vognen kørte gennem Storegade. Peder kikkede ud over byens huse. Stråtag bag ved stråtag. Hvide eller grå lerhuse med ganske små vinduer – eller slet ingen. Midt i byen hævdede den store kirke sig. Solidt bygget af kampesten og røde mursten stod den der og fortalte alle andre

huse, hvem der skulle bestå, når vejret og tiden fik andre til at synke sammen. Lidt længere henne i Storegade lå borgmesterens hus. Også det var af mursten, og også det havde rødt tegl på taget. Ellers var kun franciskanernes store kloster bygget af mursten. Klostret var købstadens største bygning, og det kunne ses fra næsten alle stræder.

Da onklens vogn kørte forbi Mikkel's lille hus i Storegade, kunne Peder se sin mor. Han lo. Moderen havde ikke meget mad i huset. Lidt kål, noget byg til grøden og en lille tønne med gammelt flæsk. Kålen og grøden kunne gå an, men flæsket kunne kun spises, hvis man hældte det over med et tykt lag af den stærke, tyske sennep. Peder var ligeglåd den dag. Han skulle spise i onklens gård, hvor der i hvert fald også var friske sild.

Der var efterhånden blevet stille ved bommen og vagthuset. Vagtmændene sad og ventede på deres afløsere.

„Fik du sendt den spedalske væk igen?” spurgte en af de unge vægtere. Mikkel, der var den ældste og stod lige under vagtmesteren, så forundret op. Han havde ikke set nogen spedalsk.

„Han gik ellers lige forbi dig. Jeg regnede med, at du ville tage dig af ham”, blev den anden ved.

„Jeg har ikke set ham. Er du sikker på, at det var en spedalsk? Det er jo ikke så godt, hvis vi har ladet sådan en slippe ind!”

„Du skal ikke sige „vi”, for det var dig, der lod ham slippe forbi”. Der blev snakket lidt om denne fremmede, og så kom afløserne. Mikkel skyndte sig væk. Han trængte til noget øl. Han havde været både natvægter og bomvagt i flere år, efter at han var kommet tilbage fra kongens hær. Hvis rådet fik at vide, at han havde ladet en spedalsk slippe ind, ville det måske afsætte ham. Måske ville han endda blive straffet. Han gik ind i en af de små ølstuer i Badstuestræde. De to badstuer, der førhen havde været godt besøgt både af de fremmede sømænd og af byens egne mænd og kvinder, var blevet lukket, da pesten rasede.

Da Mikkel den aften kom hjem, havde han alene drukket en hel kande øl. Samtidig gik Peder hjem fra onklens gård. Han gik langs havnen og de tyske pakhuse. Sildekonererne var gået hjem, og kun lugten hang over de mange tønner sild, som var blevet pakket i dagens løb. Fra pakhuserne trængte lugten af alverdens fremmede varer ud. Der lå et enkelt skib i havnen, der ikke havde været benyttet, mens den sorte Død var i byen. Peder gik

rask forbi. Der var ikke meget, der bekymrede drengen. Han kendte ikke til meget andet end det, der skete hjemme eller i onklens gård. Han havde naturligvis aldrig gået i klostrets skole, sådan som de rige mænds drenge, men han var også ligeglad – han skulle jo ikke være præst. At kougen hed Valdemar, vidste han dog. Det var jo den bedste konge, man havde haft, selv om han kun talte tysk lige som herremændene og de store købmænd.

Peder så, at moderens lille lampe var tændt i stuen. Faderen lå snorkende på sin briks. Peder sukede og gik over til sin egen briks i svinehuset bagest i den lille have. Foruden grisen, hønsene og Peder skulle huset også rumme hø og halm. Det var stablet helt til loftet.

Peders mor skulle netop til at slukke sin lampe, da der blev banket svagt på skodden, der vendte ud mod hovedgaden. Hun gik hen og lyttede.

„Luk bare op. Det er Maren“, blev der sagt ude i aftenmørket, og lugen blev åbnet.

„Hvad vil du os på denne tid?“

„Det er for jeres egen skyld. Der gik en fremmed mand ind gennem jeres smøge for to eller tre timer siden,

og han er ikke kommet ud igen. Jeg har holdt øje med det“, sagde genboen.

„Ja, men hvad vil en fremmed dog i vores smøge? Har du ikke set ham før?“

„Nej, og det værste er, at han ...“, fortsatte Maren tøvende.

„Hvad er han? Lad mig høre“.

„Han er spedalsk. Det er tydeligt“.

„Hvad siger du? Hellige moder, hjælp mig! Mikkels drukken, så ham får jeg ingen gavn af før i morgen. Hvad skal jeg gøre?“, jamrede Peders mor.

„Ja, det kan jeg ikke sige dig. Men nu ved du det. Du skal ikke kunne sige, at du har en dårlig genbo“. Maren forsvandt i mørket. Mikkels kone lukkede lugen, slukkede lampen og lagde sig på briksen. Hun kunne dog ikke sove, og snart listede hun stille og nervøs ud gennem smøgen og langs de mørke huse i Storegade hen til bommen. Hun blev råbt an af én af vægterne.

„Hvad i alverden vil du her på denne tid?“, spurgte han forundret, da han så, hvem hun var. Mikkels kone fortalte, hvad Maren havde sagt, og vægterne snakkede en stund sammen.

„Nu går vi med dig hjem og undersøger jeres baghave. Er manden der, snupper vi

ham. Er han der ikke, kan du i det mindste sove roligt resten af natten“.

„Hvad nu, hvis vi får fat i ham? Jeg vil ikke gå tæt op ad en spedalsk“, indvendte en af vægterne.

„Skal vi ikke tage Den blå Kiste“, foreslog en anden, og kassen blev hentet frem fra vagtbusets depot. Det var en kiste, der kunne rumme en person. I hver ende var der to bærestænger, og der hørte et låg til. Kisten var blevet lavet i pestens år, da tømrerne ikke længere kunne nå at fremstille kister til de døde. Man havde i stedet rullet ligene ind i sække og båret dem til den ventende grav i den blå kasse, som kunne anvendes igen og igen. At kisten var blevet blå, skyldtes udelukkende, at tømreren tilfældigt havde haft en tønde blå farve stående.

Lidt efter gik tre af vægterne med Mikkels kone. Den blå Kiste blev stille bragt i smøgen, mens konen forsvandt ind i sin stue, hvor Mikkels lå og snorkede. Vagtmandene begyndte at undersøge haven. Der var både frugtbuske og træer, men ingen spedalsk. Der var helt mørkt. Deres lille lampe hjalp ikke meget. Så åbnede de døren til svinehuset.

Peder vågnede ved lyden af dørens knirkende hæng-

sler. Han sprang ud på lergulvet og greb i det samme en høtyv. Så masede han gennem den store halmbunke i svinehuset.

„Her har vi ham“, råbte en af vægterne, og før drengen kunne nå at sige noget eller forsvar sig, blev en sæk trukket ned over hovedet på ham. Vagternes stærke hænder greb ham, og han mærkede, at han blev trukket ud i haven. Peder vred sig og prøvede at sparke sig fri, men han kunne intet stille op. Lidt efter mærkede han, at han blev tvunget ned i en kasse. Et låg blev smækket over, og han kunne kun sparke og banke. Han ville rejse sig, men slog hovedet mod låget. Han mærkede smerter og lidt efter blodet, der løb ned i øjnene. Så blev han stille. Med et gik det op for ham, at han var havnet i Den blå Kiste. Han tænkte på alle de døde med deres sorte ansigter, der var blevet båret den sidste vej i denne kasse, og sveden sprang frem af huden på ham. Han kunne ikke mere trække vejret rigtigt. Han stillede sig selv så mange spørgsmål, at han slet ikke kunne tænke klart. Ville disse mænd – han vidste ikke, at det var borgmesterens vægere – begrave ham levende? Hvad havde han gjort? Han havde hørt, at de netop var ude for at finde ham. Hvor-

for havde en af mændene el-
lers råbt „her har vi ham“?

Peder mærkede, at han
blev slap. Hans åndedrag
blev hurtige, og det hele dre-
jede rundt for ham.

„Nå, nu er han da blevet
stille. Jeg troede ikke, at en
spedalsk kunne have så man-
ge kræfter“, sagde en af vagt-
mændene og lo. Han var godt
tilfreds med, at man havde
den syge mand under kistens
låg.

„Han virkede noget ung-
dommelig på mig. Gad vide,
om han i det hele taget er spe-

dalsk“, svarede en af de an-
dere skeptisk.

Vægterne gik rask gennem
stræderne til gråbrødrenes
store kloster. De havde et
hospital, og det var det ene-
ste sted, hvor spedalske måt-
te være. Uden for klostrets
hovedport brændte en lille
lampe. Den var altid tændt
efter mørkets frembrud, og
foruden den lille lampe ved
vaghuset, var dens lys det
eneste en nattevandrers ville
få at se i købstaden.

Portvagten åbnede, da
vægterne bankede på.

„Hvad vil I dog? Det er
længe siden, vi har haft besøg
af jer om natten“, sagde
munken og lo.

„Vi har en syg mand til jer.
Han ligger i kisten der“, sva-
rede vægteren og pegede.

„Ja, men er det ikke Den
blå Kiste? I vil da ikke sige,
at pesten har taget fat igen?“
Munken virkede virkelig
skræmt. Nok havde han sam-
men med andre gråbrødre
besøgt de syge i deres huse
under Den sorte Døds hær-
gen, men man havde dog al-
drig haft pestsmittede ind-
lagt på hospitalet.

„Tag det roligt. Vi har blot
brugt kisten. Manden, der
ligger i den, er vist nok spe-
dalsk. Men det kan I sikkert
bedre finde ud af. Vi har
knapt nok set ham – det er så
mørkt“.

„Sæt kisten ind. Hvis I har
haft ham ret længe under det
låg, er han nok død nu. Så
vidt jeg husker, slutter det låg
ret tæt“, brummede munken
og åbnede porten helt. Lidt
efter stod Den blå Kiste i
klostrets vagtlokale.

„Vi henter kassen i mor-
gen“, råbte en af vagtmæn-
dene, da de gik.

Flere gråbrødre blev kaldt
til, låget blev taget af kassen,
og derefter blev den i hast bår-
ret gennem de lange gange til
den bygning, der husede hospi-
talsalen. Der brændte fle-
re store lamper.

„Han ser ikke særlig spe-
dalsk ud“, bemærkede læ-
gen, da Peder var blevet lagt
over i en seng. Drengen havde
mistet bevidstheden og
kunne ikke selv forklare no-
get. Munkene undersøgte
ham.

„Han lever da endnu, men
hvad han fejler, kan jeg ikke
sige noget om. Vi må vente
og se tiden an“, fastslog læ-
gen.

„Enten har vægterne gjort
grin med os, eller også drejer
det sig om en misforståelse“,
mumlede en anden. Så gik
munkene bortset fra natte-

vagten, der skulle holde øje med salen natten igennem. Fra alle sengene hørtes tunge åndedræt fra de syge. Men Peder hørte intet endnu.

Da hanen galede, rejste Mikkels kone sig. Hun havde hørt, da vægterne trak af sted med den spedalske mand, og hun var faldet hen. Hun kikkede på sin mand, der lå i dyb søvn. Der lugtede af øl i hele stuen. Konen gik ud. Hun måtte kalde på Peder, så han kunne nå at komme hen til onklen, før der skulle køres til marken. Drengen skulle jo gerne nå morgenmaden.

Hun havde knapt nok kikket ud, før hun gav et skrig. Ud fra svinehuset trådte det uhyggeligste, hun nogen sinde havde set, bortset fra de pestdødes sorte ansigter. Manden i svinehusets dør manglede både næsen og det ene øje. Fingrene på den ene hånd var borte, og Peders mor vidste straks, hvem hun havde over for sig. Hun forstod intet. Hun tog hænderne for ansigtet og begyndte at skribe. Da hun lidt efter hørte naboerne komme løbende, og hun åbnede øjnene, var den spedalske mand borte. Naboerne spurgte, og den stakkels kone fortalte. Ingen havde set den spedalske – og dog. En havde set en munk dreje om hjørnet ved Kirke-

stræde. Måske havde det slet ikke været nogen munk! Det måtte omgående meldes til vagtmændene ved bommen.

Imens styrede den spedalske lige mod klostret. Han var ikke fra byen, men han havde set den store, røde bygning og vidste, at det var byens kloster. Der kunne han få hjælp – og kun der. Det vidste han også.

Da portvagten åbnede for manden, troede munken knapt nok sine egne øjne. Han kom sig dog hurtigt, og den spedalske blev ført ind og porten lukket.

Peder var vågnet op og sad på sengen og ømmede sig. Blodet var blevet tørret af panden, men det gjorde stadig ondt.

Den spedalske mand blev ført gennem sovesalen til det lille rum, hvor han skulle være. Peder stirrede på ham. Han genkendte straks manden ude fra landevejen. Drengen så Den blå Kiste, der stod ved døren, og han så mandens uhyggelige ansigt. Han tænkte på, at han samme eftermiddag havde kastet en kæp i det ansigt. Han fortrød, at han havde gjort det og prøvede at finde en forklaring på, hvorfor han havde gjort det. Den mand havde været meget igennem, og den kæp, Peder havde kastet, havde såmænd ikke gjort hans lidelser værre. Alligevel

fik drengen meget dårlig samvittighed. Han måtte synke en ekstra gang, da den spedalske humpede forbi sengen. Manden så lige frem for sig.

„Det var mig, der kastede den kæp i hovedet på dig i eftermiddags”, sagde Peder med svag stemme. Manden standsede og kikkede på ham med det raske øje.

„Jeg ville ikke have gjort det, hvis . . . Det var alligevel ikke retfærdigt. Det var ikke min mening. . . .”. Peder stammede og kunne ikke fuldføre sine sætninger. Manden så på ham en stund endnu. Så gik han videre efter munken, der viste vej. Ikke en lyd kom over hans læber. Da han var væk, kunne Peder stadig mærke hans raske øje. Det lige som stak til ham.

Ikke længe efter var Peder igen ude i købstadens stræder. Munkene havde grint ad ham, da han løb på sine bare fødder mod Storegade.

Peder standsede først, da han var nået hjem i den snævre smøge, der førte fra gaden ind i haven. Han støttede sig mod muren, mens han pustede. Hans far var omsider vågnet, og da han hørte drengen, gik han udenfor.

„Hvorfor står du der? Er du ikke med din onkel i marken?”, råbte vægteren. Han havde endnu intet fået at vide

om nattens hændelser. Peder nåede slet ikke at forklare noget, før Mikkell havde stukket ham en ordentlig en på siden af hovedet. Slaget var så hårdt, at drengen satte sig ned. Da Mikkell vendte om og gik ind for at spise, sad drengen og rystede på hovedet med ryggen lænet op ad huset. Øllugten fra faderen hang mellem husene.

Et øjeblik senere rejste drengen sig og begyndte at løbe ud ad Storegade. Han havde ikke fået morgenmad – hverken i klostret eller hos onklen, men det var lige meget. Nu gjalt det om at indhente onklens vogn, før den nåede helt ud til marken.

Peder nåede vognen og sprang op på ladet, hvor pigerne sad med madkurven mellem sig. Onkler vendte sig gnavent.

„Da du ikke kom til morgenmad, holdt vi ved jeres hus, men du var der ikke”, brummede han. Peder svarede ham ikke.

„Hvad er der sket med dig. Du har rifter i panden?”, spurgte en af kusinerne.

„Og du har nok også fået en ordentlig lussing”, sagde den anden og lo.

„Hvad der er sket? Åh . . . skal vi sige, at jeg har mødt den rene og skære retfærdighed?”, sagde Peder og lo. Alle tre lo højt. Men kun Peder vidste, hvorfor de lo.

Foldeæsker

Af Bente Øst-Hansen

Tag et stykke kvadratisk papir og fold hjørnerne mod midten (fig. 1 og 2). Fold side b-d ind mod midten (fig. 3 og 4). Luk side b-d op igen og fold side a-c mod midten (fig. 5). Fold a-c ud og klip som vist på fig. 6. Fold de klippede sider helt ud (fig. 7).

Løft siderne b-d, og fold de skraverede stykker e-f (fig. 8) ind mod midten.

Stykket g foldes over e-f (fig. 9). Den modsatte side foldes på samme måde. Nu har du en æske. Et låg til æsken fås ved, at du næste

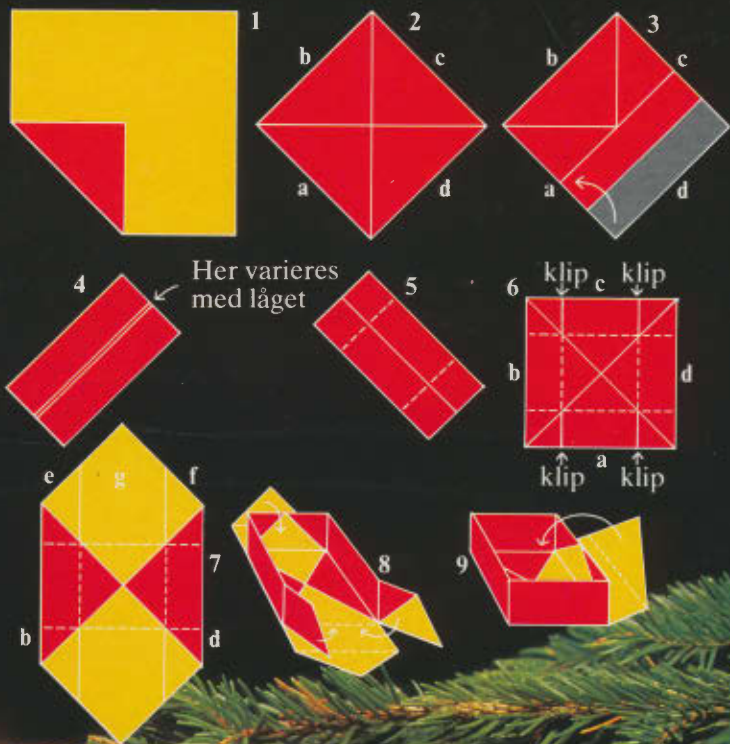
gang folder siderne b-d og a-c ind mod midten (fig. 4-5) men lader ca. 4 mm være imellem foldene.

Du kan enten sætte tape over de 4 hjørner i kanten eller lægge et flot stykke papir i bunden.

Du kan sætte hanke på en enkelt æske som kurv til juletræet. Æskerne kan laves af tapetpapir, julepapir, hvidt papir med dine egne tegninger osv.

En gaveide! Bag en kage og put den i en æske.

God fornøjelse! Bente.

Stangdukker

Af Ulla Thorup

Illustration Henning Aarstrup

Et dukketeater kan fremstilles meget enkelt: Hæng et tæppe op i en døråbning, så dukkeførerne kan gemme sig bag tæppet.

Teatret kan også bygges af masonitplader på et træskelet. Det skal være så stort, at to-tre personer kan stå oprejst bag scenen og føre dukkerne.

Hvis man har god plads i spejderlokalet, kan man have et teater stående fast, - hjemme vil det fylde for meget.

Det kan tage en uges tid at lave en dukke af gaze-stof færdig. Det er nemlig nødvendigt, at limen får lov at tørre helt.

Andre dukkeformer, for eksempel handskedukker og dukker lavet af emballage, kan gøres færdige på en aften. Se „Børnenes dukketeaterbog“ af Lis Paludan.

Materialer til dukke af gaze-stof

Ler.
Staniol.
Gazestof.
Tapetklister.
Klar lak.
Dækfarve.
To paprør, det ene lidt tyndere end det andet.
Længde cirka ½ m.
Skumgummi eller kyllingenet.
Tyk ståltråd.
En tøjklemme.
Diverse stof- og garnrester, blonder, knapper osv.

Fremgangsmåde

1. Hoved og hænder, evt. også fødder formes i ler. Man kan også nøjes med én hånd.

2. Formene dækkes med staniol, som gnides helt tæt til.

3. Klip gaze-stykker på cirka 5×5 cm. Fugt stykkerne med tapetklister og dæk formene med 7-8 lag gaze. Lad stykkerne lappe over hinanden. Derefter skal delene tørre helt.

4. Skær hoved og hænder op bag på med en hobbykniv.

Tag lerformen ud. Luk revnerne med gaze.
5. Skær hul foroven og fornedet i hovedet til det tynde paprør.

Slut med at dække hullet til igen.

6. Mal og lakér nu de forskellige dele. Mal først med en grundfarve.

Det er nemmest kun at lave fire fingre, og man lægger ikke mærke til, at den ene finger mangler.

Derefter kan dukken „sminkes”. Dukkens udtryk afhænger af den rolle, den skal spille, men måske er det klogt at give den et „mellemfornøjet” udtryk. Hvis den er meget glad eller trist, kan den kun bruges til nogle få roller.

7. Kroppen formes og fastgøres rundt om det tykke paprør. Brug kyllingenet eller skumgummi.

8. Hænderne sættes fast med ståltråd.

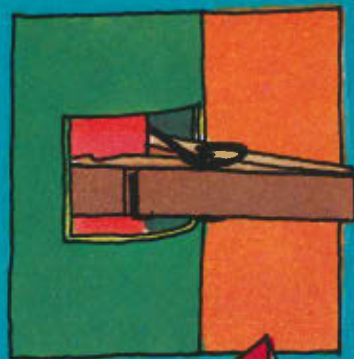
Midt i håndfladen gøres håndens styrestang af tyk ståltråd fast.

9. Nu sættes „hovedrøret” ned i kroppens rør.

Fastgør ståltrådsarme på kroppen, eventuelt med muskler af skumgummi.

Skær et aflangt hul nederst i det yderste rør og sæt en klemme fast i „hovedrøret”, så du kan bevæge hovedet frem og tilbage, op og ned.

10. Tilbage er at give dukken tøj, hår osv., måske blank lak til øjne og mund. – Og endelig kan du øve dig med dukken.

Det kan godt være svært at føre den og tale samtidig, men det kommer efterhånden.

God fornøjelse.

NØDDEKNÆKKEREN

T	U	K	E	I	O
K	R	K	L	N	R
U	T	I	I	K	O
M	A	M	I	U	T
P	E	L	T	O	O
E	R	A	H	P	I

VI TAGER MED TOG RUNDT I FINLAND OG STÅNDER VED NOGLE BYER, SOM STÅR I RÆKKEFØLGE I KVADRA-
 RET. FOR AT FINDE DEM SKAL DU STARTE I ØVERSTE
 VENSTRE HJØRNE OG SLUTTE I ØVERSTE HØJRE HJØRNE.
 DU MÅ KUN GÅ LØDRET OG VANDRET, OG ALLE 36
 BOGSTAVER SKAL BENYTTES – EEN GANG HVER.
 DÅ ALLE BYERNE HAR FINSKE NAVNE, SKAL DU
 NOK HAVE FAT I GEOGRAFIBOGEN.

2

VI ER UDE I EN NORSK ELV
 OG FISKE, MEN DA VI
 FANGER EN LAKS, FÅR
 VI KLUDDER I LINER-
 NE. HVEM HAR
 FANGET LAKSEN?

3

4

VI STÅR OGSÅ PÅ
 SKI I NORGE, PÅ
 DENNE BAKKE GÆLDER
 DET OM AT VÆLGE DEN
 RUTE, DER GIVER FÆRREST
 STRÆFFPOINT.
 HVOR LAV EN SUM KAN
 DU KOMME NED PÅ?

H	L	S	A	Y	Ö	I	G
Ö	E	O	G	K	R	S	A
V	S	E	Å	O	L	N	E

HER MÅNGLER HVERT ANDET BOG
 STAV I 6 SVENSKA BYER. HVERT
 BYNAVN BESTÅR AF 8
 BOGSTAVER
 HVAD HEDDER
 BYERNE?

7 I GRÆKENLAND TRÆFFER VI EN STOR DRENG, DER SOM MANGE AF SINE FORFÆDRE ER GLAD FOR AT PUSLE MED TALLENES MYSTIK. OPGAVEN, HAN HAR LAVET TIL OS, GÅR UD PÅ AT FYLDE HELE TAL I ALLE DE TOMME FELTER, SÅDAN AT ALLE UDREGNINGERNE KOMMER TIL AT PASSE.

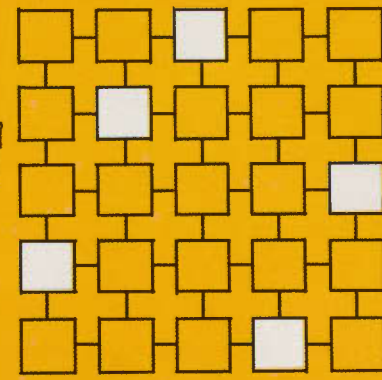
4	x		-		=8
x		:		-	
	x		-		=7
:		x		-	
	-		+		=4
=8		=8		=1	

6

7	4	2	1
3	5	6	2
8	6	7	4
1	2	3	2

PÅ DEN LANGE TOGREJSE ER DET RART AT HAVE NOGET AT BESKÆFTIGE SIG MED. PLADEN MED DE 24 TAL SKAL DELES I 4 LIGE STORE STYKKER, SÅLEDES AT SUMMEN AF TALLENE I HVERT STYKKE ER LIGE STOR.

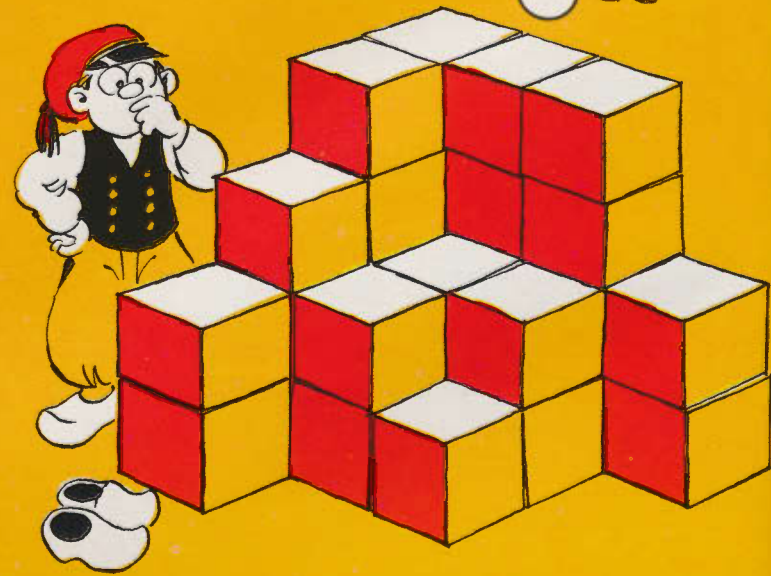

8 EN ANDEN OPGAVE, DEN GRÆSKE DRENG HAR TIL OS, ER DENNE: TALLENE 22491, 37621, 38474, 45189, 58416, 63782, 67562, 69343, 71857, 91832 SKAL IND-SÆTTES LODRET OG VANDRET I FELTERNE TIL VENSTRE, SÅ ALLE CIFRENE PASSER, OG SÅLEDES AT SUMMEN AF TALLENE I DE HVIDE FELTER BLIVER 25.

KAN DU HJÆLPE JAN VAN DYCK MED AT FINDE UD AF, HVOR MANGE ÆSKER MED HOLLANDSKE TRÆSKO, DER ER STABLET OP HER ?

10

REJSEN GÅR NU STRAKS VIDERE
 P1L11t Γ2P tJ JLP+JJ C1+1P1
 JΓ CΓ JILL1P JJPJ J+T TJJL+tT

9 DA VI KOMMER HJEM TIL LEJRPLADSEN, LIGGER DER EN BESKED FRA DE ANDRE. DEN ER SKREVET I EN RUNE-LIGNENDE KODE, MEN DA BEGYNDELSEN OGSÅ STOD PÅ GODT DANSK, FANDT VI HURTIGT UD AF MELDINGEN. GØR DU OGSÅ DET ?

OLAMIN

11

VI ER KOMMET TIL EN LANDEGRÆNSE MELLEM TO STATER. PÅ GRÆNSEN STÅR DER

ABEDROG

ET VEJSKILT MED TO BYNAVNE MEN DER ER BLEVET BYTTET LIDTOM PÅ BOGSTAVERNE I HVERT AF SKILTENE. HVAD ER DET FOR TO LANDE, VI STÅR PÅ GRÆNSEN IMELLEM?

12

VI KOMMER PÅ VISIT I JUGOSLAVIEN, HVOR DER FEJRES EN STOR FESTDAG. STATSFLAGET SMÆLDER FRA FLAGSTÆNGERNE VED RÅDHUSET, MEN DER ER NOGET GALT, FOR DER ER FEJL VED NÆSTEN ALLE FLAG, KUN ET ENKELT ER KORREKT. HVILKET NUMMER HAR DET RIGTIGE FLAG?

13

PÅ REJSEN I EUROPA HAR VI BRUG FOR GODE KORT, MEN VI OPDAGER, AT LANDENS NAVNE IKKE ER KOMMET MED PÅ VORES KORT. HELDIGVIS ER HOVEDSTÆDERNE KORREKT PLACERET. HVAD HEDDER DE 5 LANDE?

14

VI HAR TÆPPER MED TIL MOTHER TERESA, MEN VI SKAL LIGE HAVE SYET ET KLUDE-TÆPPE FÆRDIGT. DER ER IMIDLERTID ET STYKKE FOR MEGET, HVILKET?

15

4 AF DE 5 TALRUDE SKAL PLACERES I DET STORE KVADRAT, SÅLEDES AT ALLE VANDRETTE OG LODRETTE SUMMER SAMT DE 2 DIAGONALE SUMMER BLIVER DEN SAMME. HVILKEN TALRUDE SKAL IKKE BRUGES?

A

6	6
6	3

B

7	3
4	6

C

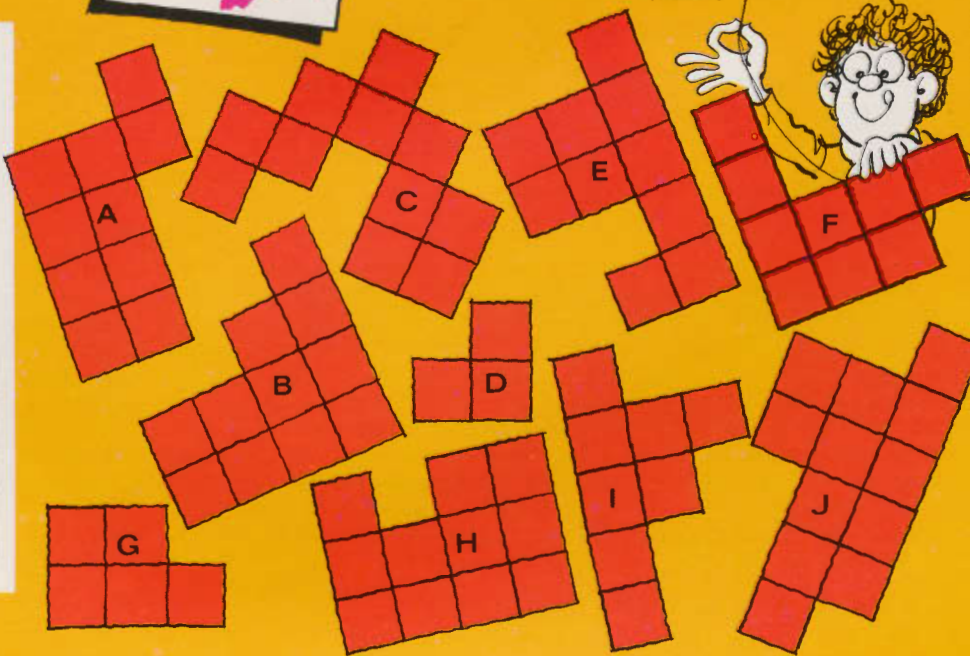
5	4
5	7

D

4	5
7	5

E

6	6
3	6

16

VI KOMMER TIL USA OG TRÆFFER 5 AMERIKANSKE SPEJDERE. DE GIVER OS VISITKORT MED DERES NAVNE. VED AT BYTTE OM PÅ BOGSTAVERNE FINDER VI OGSÅ UD AF, HVILKE STATER DE KOMMER FRA

W.A. READLE

RON F. ALICIA

O.D. ORALCO

O. GOREN

L. FARIDO

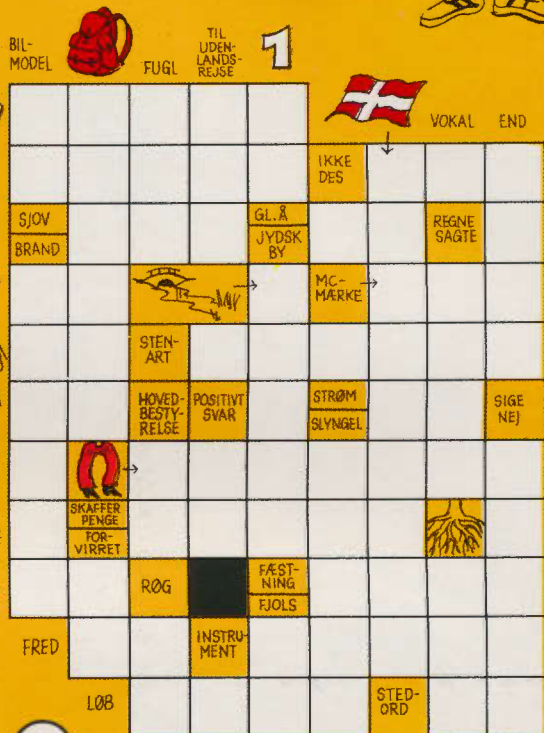
17

HER GEMMER SIG ET SLOGAN, SOM MANGE SPEJDERE ER ENIGE I.

18

I MEXICO MØDER VI TVILLINGERNE JUANITA OG JUAN. SELV OM DE ER TVILLINGER ER DER FORSKELLE BÅDE PÅ BØRNENE OG DERES PÅKLÆDNING. KAN DU FINDE 6 FORSKELLE ?

19

Lodtrækning og præmier

Når du har løst opgaver i NØD-DEKNÆKKEREN og samlet mindst 50 nødder (de ses ved siden af opgaven), kan du deltage i en lodtrækning om nogle fine præmier. Måske er det for svært for dig selv at samle 50 nødder, men så kan du sikkert få far eller mor eller en anden til at hjælpe dig.

Du skal skrive løsningerne + antal nødder på næste side og

sende ind til Bente-Øst Hansen, Udsigten 33. Poste Restante. 2820 Gentofte Postkontor. Senest den 5. januar 1985.

Og én ting mere. Hvis du gerne vil undgå at klippe i Spejderjul, kan du sende en fotokopi af løsningssiden, hvis du bare klipper det lille hjørne af og sender det med. Og igen – senest den 5. januar.

Præmier

- 1 stk. Cykelvogn m/overtræk.
- 1 stk. Sovepose, Scout Senior.
- 1 stk. Rygsæk, Base Camp junior.
- 1 stk. Rygsæk, Base Camp senior.
- 1 par Cykeltasker.
- 1 stk. Styrtaske.
- 1 stk. Silvakompas 1 S.
- 1 stk. Armbåndskompass.
- 1 stk. Kilometermåler.
- 1 stk. Stopur.
- 1 stk. Kikkert.
- 1 stk. Rygsæk „Känken Soft“.
- 1 stk. Kogesæt.
- 1 stk. Pølsetaske C.
- 1 stk. Pølsetaske D.
- 1 stk. Bog „Årets gang i naturen“.
- 1 stk. Lygte.

Spejderjul
Bente Øst-Hansen
Udsigten 33
Poste restante
2820 Gentofte postkontor

← Skal medsendes ved kopiering

LØSNINGER

1 GENTAG TUREN FRA BY TIL BY HER:

T	U	K	E	I	O
K	R	K	L	N	R
U	T	I	I	K	O
M	A	M	I	U	T
P	E	L	T	O	O
E	R	A	H	P	I

2 DE SVENSKA BYER ER:

3 DEN HELDIGE LAKSEFISKER:

4 SKRIV ANTAL STRAFPOINT HER:

5 REJSEN GÅR TIL:

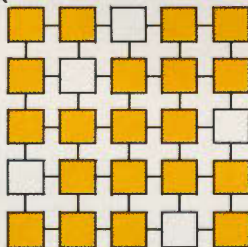
6 DEL PLADEN I 4 STYKKER:

7	4	2	1	3	2
3	5	6	2	4	5
8	6	7	4	1	3
1	2	3	2	3	4

7 GENTAG REGNESTYKKERNE HER:

4	x		-		=8
x		-		-	
	x		-		=7
-		x		-	
	-		+		=4
=8		=8		=1	

8 INDSÆT TALLENE I DE HVIDE FELTER

9 I MELDINGEN STÅR:

10 ANTALLET AF ÆSKER ER:

11 DE TO LANDE ER:

12 DET RIGTIGE FLAG HAR NR.:

13 DE 5 LANDE HEDDER:

14 DET EKSTRA STYKKE ER:

18 SÆT RING OMKRING DE STEDER, HVOR DER ER FORSKELLE MELLEM TVILLINGERNE

15 TALRUDEN, DER IKKE SKAL BRUGES, ER:

16 DE 5 AMERIKANSKE STATER ER:

17 I REBUS'EN STÅR:

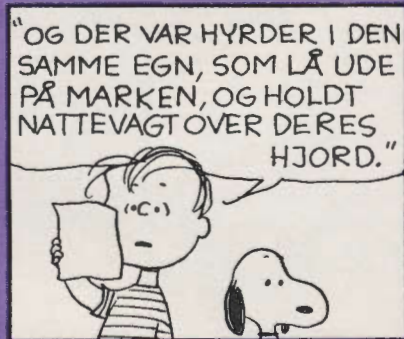
LØSNINGERNE ER INDSENDT AF:

NAVN _____

ADRESSE _____

POSTNUMMER _____ BY _____

ANTAL NØDDER _____

SPEJDERJUL 1984

UDGIVERE:
 KFUM-Spejderne
 i Danmark

Det Danske
 Spejderkorps

KFUK-spejderne
 i Danmark

Redaktion:
 Lis Christensen
 Kirsten Lund Frandsen
 Ulla Thorup
 Bente Øst-Hansen
 Børge Jensen
 Carsten Thomasen
 Kristian Jensen (ansvh.)

Omslag:
 Claus Lorenzen

Side 2:
 Kaj K. Nørkjær

Side 39:
 Carsten Thomasen

Nøddeknækkeren:
 Per Illum

**Lay-out og
 Tilrettelægning:**
 Henning Aardestrup

Sats, repro og tryk:
 Dansk Heatset Rotation A/S

© Spejderforlaget A/S 1984

ISBN 87-7041-144-1

Pris: 12,00 kr.
 (inkl. moms)

